БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 15 (8841) ЯНВАРИИН 18 СУББОТО 1958 он

Сэн 20 мүнгэн.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр нүхэр В. Р. Филиппове томилхо тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр нүхэр Василий Родионович **Филиппове** томилхо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной январиин 17.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын уялгаһаа нүхэр Д. С. Болсохоевые сүлөөлхэ тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын уялгаһаа нүхэр Даниил Степанович **Болсохоевые** сүлөөлхэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной январиин 17.

XX ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурят-Монголой областной XX партийна конференциин заседаниин зал соо. — А. Мантаевай фото.

Бурят-Монголой областной XX партийна конференци

...гэлдэр Улан-Удэдэ, оперо ба ...эй театр соо Бурят-Монголой ...тной XX партийна конферен...эгдээ.

...өөнэй 11 час. Конференциин ...адууд—республикын городууд ... аймагуудай партийна орга...инуудай түлөөлэгшэд, про...ленностиин болон транспор... предприятинуудай, колхоз, совхозуудай түрүү хүнүүд, ...уханай, соёл культурын ...ябуулагшад, партийна, со...э, профсоюзна болон ажахын ...изацинуудай хүдэлмэрилэг... харалгын зал соо олоороо ...раад байба.

...СС-эй обкомой нэгэдэхи сек...ь нүхэр **Хахалов** XX област... партийна конференциие нээг... дээрэ соносхобо. Конферен... хүтэлбэрилхы органууд—...диум, секретариат, редакцион... олон мандатна комиссинууд ...агдаа. КПСС-эй ЦК-гэй Пре...умые хүндэлэлэй президиумдэ ...аха тухай дуралзалые конфе...идэ хабаадагшад нэрьемэ аль...ашалгаар угтаа.

...бластной партийна конферен... доро дурсагдаһан зүбшэхэ...нүүд баталагдаба:

Партиин областной комите... хүдэлмэри тухай тоосоон.

Областной шалгалтын комис... тоосоон.

КПСС-эй областной комите... областной шалгалтын комис... һунгалта.

...даань, КПСС-эй обкомой нэгэ... секретарь нүхэр **Хахалов** об...ной комитедэй хүдэлмэри тухай ...соото элидхэл хэһэн байна.

...үлээрнь областной шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр **Чепарин** тоосоото элидхэл хэбэ.

***

КПСС-эй обкомой болон областной шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэ эхилээ.

КПСС-эй Хэжэнгын айкомой секретарь нүхэр **Автушенко** хүдөө ажахын продукт абалгаар үнгэрэгшэ жэлдэ зарим һайн үрэ дүн туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ һаад түбэг татажа байһан асуудалнууд аймаг соо шиидхэгдээгүй гэжэ хэлээ. Хамагай түрүүндэ малай тэжээл элбэгээр абадаг болохо асуудал шиидхэгдээгүй байха юм. Улам олон боложо байһан адуу малаа ороохо таряанай зүйлөөр хангахын тулада аймаг соо тарилгын талмайе 2—2,5 дахин ехэ болгохо хэрэгтэй. Тиихын тулада шэнэ газар бургааһа шугыһаань сэбэрлэжэ элдүүрилхэ шухала болоно. Зүгөөр бургааһа шугы сэбэрлэхэ механизмууд манайда үгы. Тэжээл бэлэдхэлгые, хамагай түрүүндэ улам ехээр тarigдадаг боложо байһан зелёнко хуряалгые комплексноор механизацилха машина түхеэрэлгэнүүд дутамаг байна. Мүн адуу малаа уһаар хангаха асуудал үшөө шиидхэгдээгүй байһаар. КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэмжээ абаха зэргэтэй.

Научна шэнжэлэлгын хүдэлмэри, искусствын, литературын, бурят-монгол арадай хэлые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ хүдэлмэриие шангадхаха тухай Бурят-Монголой научна шэнжэлэлгын культурын институдай директор нүхэр **Лубсанов** хэлээ. Научна хүдэлмэридэ партийна организацинуудай анхарал ехээр табидаг болохо тухай үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Паровозо-вагонно заводой парткомой секретарь нүхэр **Асеев** горькиинхидай дүршэлөөр гэр байра барилга заводто ехээр хэгдэнэ гэжэ конференциин делегадуудта мэдээсээ. 1957 ондо 122 хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр бариһан гэрнүүдтэ орожо түбхинөө.

Хэрэгтэй техническэ документациин үгы байдаг дээрэһээ өөһэдынгөө хүсөөр гэр бариха хүдэлмэри һаатадаг байна гэжэ үгэ хэлэгшэ заагаа. Бурмонголпроект гэр баригшадые энэ документацяар хангаха ябадал ехээр унжагайруулна.

КПСС-эй Яруунын айкомой секретарь нүхэр **Доржиев,** БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Иванов,** Бичурын МТС-эй директор нүхэр **Нетесов,** оперо ба баледэй театрын главна режиссер нүхэр **Цыдынжапов,** Улан-Удын паровозно депогой парткомой секретарь нүхэр **Нагорных,** партиин Октябрьска райкомой секретарь нүхэр **Оглоблин,** БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Цыремпилон,** Прибайкальска аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой звеньевой нүхэр **Макарова** үдэшын заседани дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Удаань мандатна комиссиин элидхэлые конференци шагнаа. Энэ асуудалаар нүхэр Семенов элидхэл хээ.

Мүнөөдэр конференци хүдэлмэрэе үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй ЦК-гэй ДЕКАБРЬСКА ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЭЙ ЁҺООР ПРОФЕССИОНАЛЬНА СОЮЗУУДАЙ ДҮҮРГЭХЭ ЗОРИЛГО ТУХАЙ

ВЦСПС-эй IX Пленумэй тогтоол

...ПСС-эй ЦК-гэй декабрьска ...нумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор ...фессиональна союзууд ямар зо...го дүүргэхэ ёһотойб гэһэн асуу...ые һаяхан Москвада болоһон ...СПС-эй IX Пленум зүбшэн хэл... Эдэ шиидхэбэринүүдые Пленум ...имүһэн дэмжээ. Профсоюзуудай ...а КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска ...нумэй табиһан зорилгонуудые ...уу түргэн бэелүүлхын тулада ...етскэ профсоюзууд бүхы хүсэ ...далаа элсүүлхэ, бүхы эхин орга...ацинуудые, профсоюзуудай олон ...ган гэшүүдые эмхидхэхэ ёһотой ...э ВЦСПС-эй Пленумэй тогтоол ...хэлэгдэнэ.

...рофсоюзна организацинууд ха... КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска ...енумэй шиидхэбэринүүдые бүхы ...элмэришэдтэ, албахаагшадта ...гуулжа үгэхэ ёһотой. Гадна арга ажахын бүхы һалбаринуудай ...атэ эхээр саашадаа дэбжэхын ...ыг, манай Эхэ ороной экономи... хүсэ шадалые, бэеэ хамгаалха ... бэхижүүлхын түлөө, ...ан түсэбүүдээ дүүргэхын, ...үлэн дүүргэхын түлөө, техникэ зэмсэг һайжаруулхын, ажалай бүтээсые таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхын, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта алмалта арьбалалта хэхын, промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэриие түргөөр хүгжөөхын тулада бии байһан бүхы арга боломжонуудые эгээл дүүрэнээр хэрэглэхын, ажалшадай ажана тэниглэн байдалые һайжаруулхын, культурна хэмжээень дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ олониитые элсүүлхэ гээшэ профсоюзуудай гол шухала зорилго мүн гэһэн манай партиин Пленумэй заабариие профсоюзууд бүхы ажал-ябуулгадаа хүтэлбэри болгохо ёһотой гэжэ ВЦСПС-эй Пленум тэмдэглэбэ.

Социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ, машина техникэ һайжаруулха, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, салин хүлһэ гуримшуулха хэрэгтэ профсоюзна организацинууд ямар зорилго дүүргэхэ ёһотойб гэжэ ВЦСПС-эй Пленумэй тогтоолдо тодорхойлогдобо. Мүн энэ тогтоол соо үйлэдбэриин зүблөөнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Мүн профсоюзна организацинууд уласхоорондынгоо ажал-ябуулгые эдэбхитэй болгохо ёһотой гэжэ тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын, ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулжа, тэдэниие хорюулхын, хүдэлмэришэн ангиин ажабайдалые һайжаруулхын, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал тогтоохын түлөө тэмсэхэдээ бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэдтэй, мүн профсоюзай гэшүүдтэй хүсэеэ нэгэдүүлхэ гэжэ профсоюзнай оролдохо ёһотой. Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй болон профсоюзна хүдэлөөе саашадань хүгжөөжэ нэгэдүүлхэдэ таатай зохид шэнэ арга зам коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай Зүблөөнүүд дээрэ абтаһан Деклараци болон эб найрамдалай Манифест нээбэ гэжэ ВЦСПС-эй Пленумэй тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө советскэ профсоюзнууд хүсэ шадалаа гамнахагүй гэжэ ВЦСПС-эй Пленум Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые найдуулаа.

КПСС-эй областной комитедэй тоосоото элидхэл

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ элидхэлһээ

Тоосоото үе соо совет арадай, Коммунистическэ партиин ажабайдалда элитэ ехэ событинууд олон болоһон байна. Манай ороной арад ашад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн Агуу ехэ Октябрийн социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ. Ойн баярай үдэрнүүдтэ коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Зүблөөн Москвада боложо, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй бата нэгэдэлые харуулһан, түүхэтэ удхашанартай документнүүдые — Декларациие, эб найрамдалай Манифест баталан абаһан байна.

Коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ программа зохёоһон КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ партиин бүхы ажал-ябуулга зорюулагданхай. Съездын тодорхойлһон зургаадахи табанжэлэй гол зорилгонь юуб гэхэдэ, хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөһэнэй, техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар арадай ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань хүсэтэ ехээр дэбжээхэ, совет арадай материальна ажана байдалые ба культурна ургалтыень хүгжөөхэ ябадал болоно. Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын хоёр жэлэй дүнгүүд дээрэһээ харахада энэ зорилго амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Арадай ажахые хүгжөөхэ гол даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ. Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые шэнэдхэн табиха талаар партиин бэелүүлһэн ехэ хэмжээнүүд ороной байгаалиин баялигуудые болон үйлэдбэриин арга боломжонуудые эрхим һайнаар ашаглаха арга олгоо.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрогшо хэмэл одонуудые үнгэрэгшэ жэлдэ бүтээжэ табиһан ушар элитэ ехэ собити, совет эрдэмтэд, инженернүүд болон хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ габьяа болоно. Энэ ушар манай индустри, техникэ болон эрдэм ухаанай тон ехэ амжалта туйлаһые гэршэлэн харуулна гээшэ.

Хүндэ индустриин ехээр хүгжэлтэ арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг промышленностиие, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ ябадал хангаха. 35 миллион гектар шэнэ, боро газар элдүүрилһэнэй ашаар манай орон дотор таряанай асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байна. Хүдөө ажахын гол продуктнүүдые дай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е хүсэхэ тухай партиин уряа ажалшадай зүгһөө халуунаар дэмжэгдэжэ, мяха, һү, тоһо элбэгээр абадаг болохын түлөө бүгэдэарадай хүсэтэ хүдэлөөн мүнөө үргэнөөр дэлгэрээ. Хүдөө ажахын талаар табаһан жэлэй эсэстэ туйлагдахаар түрүүн харагдаһан үрэ дүнгүүд зургаадахи табанжэлэй түрүүшын хоёр жэл соо туйлагдаад байна.

Эдэ бүгэдэ совет арадай ажабайдалые саашадань һайжаруулха, социалист болбосоролые дээшэлүүлхэ ехэ хэмжээнүүдые абаха арга Коммунистическэ партида, Советскэ правительстводо олгоһон байна юм.

Манай партиин идейнэ ажабайдал баялиг, үрэ ехэтэй байгаа. КПСС-эй XX съездын, Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд, коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Московско Зүблөөнүүдэй документнүүд марксизм-ленинизмые творческоор хүгжөөлгэдэ, марксистско-ленинскэ үзэл сурталые саашадань дэлгэрүүлгэдэ ехэ туһа нэмэри болоо, партиин бүхы идеологическа хүдэлмэриие саашадань ехээр дэбжээгээ.

Манай республикын хүдэлмэришэд, колхозно таряашад, интеллигенци, областной бүхы партийна организаци коммунистическэ партиин политикые саашадаашье дэмжэхээр, ажахын болон культурна байгуулалтын талаар партиин табиһан зорилгонуудые дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн, шиидэнги байна.

Бүри ехэ нэгэдэлтэйгээр, ленинскэ Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсажа, промышленность, хүдөө ажахы болон соёл культурые саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ бүри ехэ дүршэлтэй боложо областной партийна организаци өөрынгөө XX партийна конференциие угтажа байна.

Промышленностиин, транспортын, барилгын организацинуудай хүдэлмэри

Олониитэтэй холбоо барисаагаа бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ тухай КПСС-эй XX съездын заабариие бэелүүлэн, хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ интеллигенциин ажалай эдэбхидэ түшэглэн, социалист мүрысөө дэлгэрүүлжэ, областной партийна организаци промышленностиин, барилгын, транспортын хүдэлмэридэ һайн үрэ дүн туйлаа гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

1956 ондо—зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ республикын промышленность гүрэнэй түсэбые 102,5 процент дүүргээ. Зургаадахи табанжэлэй хоёрдохи жэлдэ республикын промышленна предприятинууд бүри һайн үрэ дүн туйлаба. Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые шэнэдхэн табилгын түрүүшын үрэ дүн харагдажа байна. Бурят-Монголой экономическа захиргаанай районой бии болгогдожо, Бурят-Монголой совнархозой байгуулагдахада промышленностиие хүгжөөлгэдэ областной партийна организациин үүргэ ба харюусалгань дээшэлээ. Продукци бүхы дээрэнь гаргаха гүрэнэй түсэбые 1957 ондо республикын предприятинууд 102,8 процент дүүргэбэ.

Галуута-Нуурай рудоуправлени, «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд, Улан-Удын паровоз-вагонно, судно-заһабарилгын, шэлэй механизированнэ, Селендумын станок бүтээлгын заводууд, Улан-Удын модоной завод, «Механлит» завод, сэмбын фабрика, барилгын материалнуудай ба түлишын промышленностиин управлениин, нютагай промышленностиин, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй министерствонуудэй болон олзоборилгын кооперациин предприятинууд 1957 ондо промышленна үйлэдбэриин түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Республика дотор нүүрһэ малтан абалга 1955 онойхидо орходоо 61,4 процентээр, хэрэглэлэй модо бэлэдгэ—17,2 процентээр, сонхын шэл үйлэдбэрилгэ—34,6 процентээр, жаротрубна котелнуудые бүтээлгэ—54,4 процентээр, цемент үйлэдбэрилгэ—27,2 процентээр, малай тоһо—50,9 процентээр дээшэлээ гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 1956 ондо 102,1 процентээр, 1957 ондо 103,0 процентээр дүүргэгдэһэн байна. Республикын промышленность бүхыдөө үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциингаа өөрын үные 3 процентээр химдаруулжа, хэдэн арбаад миллион түхэриг гүрэнэй мүнгэ зөөри алмаха арга олгоһон байна.

Предприятинуудай зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые, үйлэдбэриин талмайе, доторой арга боломжонуудые бүри һайнаар ашаглаһанай, тэрэшэлэн шэнэ техникэ болон технологиие, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, уралан нарижуулга болон ухаалан зохёолгые хэрэглэһэнэй ашаар эдэ бүгэдэ туйлагдаха аргатай болоһон байха юм.

Техническэ саашанхи дэбжэлтэ туйлаһан зарим предприятинууд тухай элидхэлшэ тогтожо хэлээ.

Туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй, амжалтаараа бахархаха хүхихэгүй, хүдэлмэриингөө үрэ дүнгые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ, бии байһан дутуунуудаа партийна ёһоор сэхэ элирүүлжэ, тэдэниие зайсуулха хэмжээнүүдые абаха гэжэ бидэниие парти һургадаг гээд элидхэлшэ саашань үргэлжэлүүлбэ.

Партийна, профсоюзна организацинууд, тэрэшэлэн ажахын хүтэлбэрилэгшэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукциин өөрын үнэ химдаруулхын, голодһонһоо, хии гаргашануудһаа уламжалан тохёолдодог гарза гайе усадхахын тулада һулаар тэмсэнэ, бии байһан арга боломжонуудаа үшөө дутамагаар хэрэглэнэ гэжэ тэдэнэй элидхэлнүүдтэ заагдаһан, һарын һүүл багаар хүдэлмэриие тэбэдэлтэ гаргаха ябадал усадхаха тушаа хэмжээ абанагүй. Зарим предприятинуудта ажалай ба...

...гүрэнэй журам һуха байһаар. Мүн ажалай нормо зохёохо, салин хүлһэ түлэхэ ябадал гуримшуулагдаагүй байха юм.

Республикын модо бэлэдхэлэй промышленность арадай ажахын улам ургажа байгаа эрилтые олон жэлэй турша соо һайнаар хангажа шададаггүй байһан юм. Тиимэһээ КПСС-эй обкомые, «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэриие урдахи конференци дээрэ делегадууд хурсаар шүүмжэлһэн байгаа. Зохихо хэмжээнүүдэй абтаһанай ашаар модо бэлэдхэлэй предприятинуудай хүдэлмэридэ горьтойхон хубилалта болобо. Модо шэрэхэ түсэбые «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд 1956—57 ондо болзорһоонь урид дүүргэ. 260 мянга гаран кубометр модон арадай ажахыда түсэбһөө гадуур үгтэбэ. Модо бэлэдхэлэй хэмжээн 12 процентээр нэмэһэн байна.

Модо бэлэдхэлэй промышленностьда ажалай түрүү арга онол бүри үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Олонхи леспромхозууд модые тайрангүй ута зандань шэрэдэг, гэшүүһынь шулангүйгөөр таллуулдаг болонхой. Бухы леспромхозуудта жэжэхэн комплексно звенонууд байгуулагдаа, электрохюрөөшэд туһалагшагүйгөөр ябажа модо отолдог болоо. Эдэ бүгэдэ ажалай бүтээсые горьтойгоор дээшэлүүлхэ арга олгоһон байна. 1957 ондо модо отололгодо ажалай бүтээсэ тухайлхада 20—25 процентээр дээшэлээ, тиихэдэ комплексноор абажа үзэбэл, нэгэ хүдэлмэришэн 417 кубометр модо бэлдэһэн гэхэ гү, али түсэбөө 110,8 процент дүүргэһэн болоно. Продукциингаа өөрын үные химдаруулһанай ашаар комбинат 6 миллион шахуу түхэригэй алмалта хээ.

Ой модоной промышленностиие хүгжөөлгэдэ ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө олон модошод Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагдаба. Хандагатайн леспромхозой электрохюрөөшэн нүхэр Костроминда, Шулуутайн леспромхозой паровозой машинист нүхэр Чабанда Социалистическэ Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

Гэхэтэй хамта «Забайкаллес» комбинадай хүдэлмэридэ, хамагай түрүүндэ модо отололгодо, машина, механизмуудые ашаглалгада олон дутуунууд бии. Ажал болон үйлэдбэриие муугаар эмхидхэһэнһээ уламжалан Худанай, Итанцын леспромхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэнэй түсэб дүүргэжэ шадаагүй. Модо болбосоруулдаг предприятинуудай дундаһаа Байгалай модо урадхуулгын конторо, Онохойн модоной комбинат үргэн түмэр замай шпал гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Саашадаа ой модоной промышленностьда туйлагдаһан амжалтануудаа бэхижүүлхэ, предприятинуудай арга боломжонуудые һайнаар хэрэглэхэ, гээгдэнги леспромхозуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха, техникэ ашаглалгые, ажалай эмхидхэлгые һайжаруулжа, гүрэнэй түсэб хододоо амжалтатайгаар дүүргэдэг байха хэрэгтэй.

Түсэбөө дүүргэдэггүй, гарзатадаг, гээгдэнги предприятинуудые урагшань татаха хэрэгтэ областной партийна организаци горьтой анхарал хандуулха зэргэтэй гэжэ элидхэлшэ заагаа. Хамагай түрүүндэ, Зэдын комбинат, цементын завод болон загаһанай промышленностиин предприятинууд тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Зэдын вольфрамово-молибденовэ комбинат үнгэрэгшэ жэлдэ даншье хангалтагүйгөөр ажаллаһан байна.

Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, гол түлэб комбинадай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Федотов, Копейко гэгшэд ехэ дутуунуудтай эбсэшоод, өөһэдтөө даалгагдаһан хэрэгые унжагайруулжа байһан хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ хэдэггүй байгаа.

Комбинадай муугаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө Джидастрой трестын ажахын болон партийна хүтэлбэрилэгшэд һилээд эзэмтэй. Юуб гэхэдэ, тус трест капитальна барилгын түсэб дүүргэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандадаг, комбинатада хабаатай промышленна шухала барилгануудые ашаглалгада үгэхэ болзорые хододоо удаарууладаг байха юм.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ХХ ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй областной комитедэй тоосоото элидхэл

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ элидхэлһээ

(*Үргэлжэлэл*)

КПСС-эй Городогско горкомые (секретаринь нүхэр Можин), арадай ажахын соведые элидхэлшэ шүүмжэлээ. Горкомой, мүн совнархозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Давыдов, Каспаров, Мельников комбинадта ошодог аад, тэрээндэ шухала туһаламжа үзүүлээгүй байна.

Тимлюйскэ цементын завод муугаар хүдэлмэрилнэ. Завод ямар шалтагаанһаа гээгдэжэ ябанаб гэхэдэ, ажал болон үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ ехэ дутуунууд бии, механизмууд, хүсэрэлгэнүүд хангалтагүйгөөр ашаглагдана, мүн карьерни ажахынь болоогүй байха юм. 1957 ондо эрьелдэдэг пешнүүдынь 2,5 мянган часаар, цементын тээрмэ —5 мянга шахуу часаар һамшаһан байна. Заводой хүтэлбэрилэгшэд, түрүүшын ээлжээндэ директор нүхэр Закрытный предприятиингаа хангалтагүй хүдэлмэритэй эбсэжэ һуудаг байгаа. Заводто КПСС-эй обком, арадай ажахын соведшье туһаламжа үзүүлээгүй.

Галуута-Нуурай рудоуправлениин хүдэлмэри шүүмжэлэгдэһэн байна. Нээмэл участогуудта хэрэгдэһэн хүдэлмэриин ашаар лэ энэ предприяти түсэбөөнгөө гол даалгабаринуудые дүүргэжэ шадаһан байха юм. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партиина болон профсоюзна организацинууд дунда зэргын түйлалтануудаар һанаагаа амараад, бүхы шахтануудайнгаа хүдэлмэриие үргэлжэдэнь һайжаруулха хэмжээ абадаггүй байна.

Рудоуправлениин хүдэлмэриин дутуунуудта КПСС-эй Сэлэнгын аймагай айком хамаагүйгөөр хандана. Айком шахтануудай хүдэлмэриие мүнөө хүрэтэр гүнзэгыгөөр мэдэдэггүй, дутуунуудынь зайсуулха хэмжээ абадаггүй байха юм.

Загаһанай промышленностиин предприятинууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Загаһа баридаг бүхы предприятинуудайнь хахадынь түсэбөө дүүргээгүй. Загаһанай промышленностиин предприятинууд үнгэрһэн хоёр жэлэй турша соо 10 миллион шахуу түхэригэй загаһанай продукци гүрэндэ дутуугаар үгөө.

Загаһанай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэриие ойрын үе соо һайнаар шэнжэлэн мэдэжэ, тэдэнэй гээгдэлые усадхаха хэмжээнүүдые абаха шухала. Байгал далайда загаһа олон болохо зэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулха, загаһа үсхэбэрилхэ шэнэ заводуудай барилгые түргэдхэхэ хэрэгтэй.

Мяха-консервын комбинат 1957 ондо муугаар хүдэлмэрилөө. Комбинат яахадаа гээгдэнэб гэхэдэ, үүсын мал жэгдэ бэшээр комбинадта асарагдадаг. Партиин обком, совнархоз комбинадай ажал хүдэлмэриие али бүхы талаһаань шэнжэлэн, тэрэнэй таһалдалтайгаар хүдэлмэрилдэг ушарые усадхаха, хүсэнь һайнаар ашаглаха ябадал хангаха зэрэгтэй.

Нютагай, кооперативна промышленностиин хүдэлмэри тухай элидхэлшэ саашань тогтожо хэлээ. Нютагай промышленностиин министерство продукци гаргаха түсэбөө тоосоото үе соо бүхы дээрэнь дүүргэһэн байна. Гэбэшье, олон предприятинь түсэбүүдээ дүүргэжэ шададаггүй. Ажал эмхидхэхэ, хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха, үйлэдбэриин технологи һайжаруулха асуудалнуудта нютагай промышленностиин министерство хүсэд анхарал хандуулнагүй. Тэрээнһээ боложо, үнгэрэгшэ жэлдэ 22 предприятиинь 7-ниинь продукци гаргаха түсэбөө, 11-ниинь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабаряа дүүргээгүй.

Бурмонпромсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Куликов) 1957 ондо хүдэлмэреэ һайжаруулаа. Манай республикын кооперативна промышленность удаан саг соо гээгдэлтэй байһан юм. Бүхы продукци гаргаха гүрэнэй түсэбые үнгэрэгшэ жэлдэ декабриин 1 хүрэтэр дүүргэһэн байна. Гэбэшье, Бурмонпромсоведэй предприятинууд продукци гаргаха түсэбөө янза бүриин талаар дүүргэдэггүй. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха мастерскойнуудынь тулюураар хүдэлнэ.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин министерство үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө дүүргэв. Зүгөөр, министерствын зарим предприятинууд түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Продукциин, илангаяа хилээмэ, бүүлхэ, кондитерска зүйл, макоронуудай шанар муу байһаар. Бии байһан дутуунуудые зайсуулхын тула министерство шухала хэмжээ абанагүй.

Удаань элидхэлшэ барилгын асуудалнууд тухай тогтожо хэлээ.

Тоосоото үе соо промышленна болон юрын барилганuудта мүнгэ һомололго ехэ болоо. Капитальна барилгада мүнгэ һомололго 1955 онойхидо орходоо 1957 ондо 43,7 процентээр нэмэһэн байна. Цементын завод шэнэдхэн байгуулагдаа, Улан-Удын ТЭЦ, «Механлит» завод, шэлэй завод ехэ болгогдоо. Тимлюйскэ шиферна завод, Татауровска барилгын материалнуудай комбинат, вискозно целлюлозой, хэмэл волокногой заводуудые, Кяхтын ээрэлгын трикотажна фабрика, түмэрбетон конструкцинуудай завод барилгада ехэ мүнгэ зөөри һомологдоо.

Тиихэтэй хамта барилгын организацинууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ, һомологдоһон мүнгэ зөөри муугаар хэрэглэнэ, ашаглалгада үгтэхэ барилгануудай болзор унжагайруулна, барилгын үнэ ехэ болгоно. Хүдэлмэриин шанар муу байһаар. Мүн хүдэлмэриин хүсэ болон материалнуудые олон барилгануудта сасан тараажархиха ябадал үзэгдэнэ гээд элидхэлшэ онсолон заагаа.

Һуурин гэрнүүдые болон культурно-ажаһуудалай барилга бодхоохын тулада һомологдоһон мүнгэ зөөри дутамагаар хэрэглэгдэнэ. Республиканска больницада хамаатай гэрнүүдые, зооветинститудай байшангые, хүүгэдэй садууд болон яслинуудые, һургуулинуудые, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай байшангуудые бариха хүдэлмэри унжагайрһаар.

Коммунальна ажахыда хамаатай барилганууд һулаар хэгдэнэ.

Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин предприятинууд 1957 ондо хүдэлмэреэ зарим зэргээр һайжаруулаа. Зүгөөр эндэ предприятинуудайнь хүсэн муугаар ашаглагдадаг, ажал болон үйлэдбэринь хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэдэг. Тиихэдэ ажал хүдэлмэри оньһожоруулга һулаар табигданхай. Карьерна ажахынь тон хангалтагүй байдалтай. Барилгын шулуу, бусад материалнуудые абаха хүдэлмэри тулюур аргаар хэгдэдэг байха юм.

Транспортын хүдэлмэри тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Зүүн Сибириин түмэр замай Улан-Удын отделени 1957 ондо ашаа шэрэхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэв. Гэхэтэй хамта, замай отделени түмэр замай транспортын хүдэлмэриин гол даалгабари—поезднуудай ябаха график дүүргэнэгүй. Мүн поезднуудай ябаха коммерческэ ба техническэ скоростьнууд баһал дүүргэгдэнэгүй.

Автотранспорт бүхы дээрээ ашаа болон хүн зониие шэрэхэ түсэбөө үнгэрэгшэ жэлдэ дүүргэв.

Зүгөөр, автотранспортын республикын предприятинууд барилганuудые ашаа шэрэлгээр урда мэтэ хүсэд хангажа шададаггүй байһаар. Пассажирска автотранспортаар арад зониие хангалга үшөөл муу байна.

Промышленностиин, барилгын болон транспортын хүдэлмэридэ гэрьтэй дутуунуудай бии байһанда КПСС-эй обком мүн лэ зэмэтэй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй гээд элидхэлшэ хэлээ. КПСС-эй обком промышленностиин хүдэлмэриин дунда зэргын дүнгөөр заримдаа һанаагаа амараад, промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр шэнжэлдэггүй байна. Энээнэй түлөө, тусхайлбал, КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Климов, обкомой промышленно-транспортна таһагые даагша нүхэр Левый зэмэтэй. Тэдэнэр эхилһэн хэрэгээ заримдаа эсэстэнь хүргэдэггүй, горкомууд болон райкомуудта, тэрэшэлэн предприятинуудай, совнархозой хүтэлбэрилэгшэдтэ зохихо эрилтэ хэдэггүй байха юм.

Республикын промышленностиин, транспортын болон барилгын организацинуудай үмэнэ ойрын долоон жэлдэ табигдаад байһан зорилгонууд тухай элидхэлшэ саашань хэлэһэн байна.

Хүдөө ажахын хүгжэлтэ

Парти, правительствын угаа ехэ туһаламжада түшэглэн, манай республикын колхозууд, совхозууд, машинно-тракторна станцинууд хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ элитэ һайн үрэ дүн түйлаа. Богонихон үе соо 250 мянга гаран гектар шэнэ газар, тэрэ тоодо тоосоото үе соо 75 мянга шахуу гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, хахалагдадаг газарай, парай талмайе ехээр үргэдхэхэ, тэжээлэй культурануудые нилээд ехээр тариха аргатай болообди. Энэ үе соо уһалагдадаг газарай талмай 15 мянган гектараар нэмээ.

1960 ондо 1954 онойхидо орходоо мяха, һү абалгые хоёр дахин, үндэгэ 2,2 дахин, ноохо—1,8 дахин ехэ болгохо гэһэн зорилго КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум табяа һэн. Республикын колхоз, совхозууд үнгэрһэн гурбан жэл соо һү һаалгые 2,2 дахин, гахайн мяха абалгые—2,4 дахин, ноохо—1,8 дахин, үндэгэ—1,3 дахин ехэ болгоо. Тиихэдэ хонидой тоо 35 процентээр, гахайн— 44 процентээр нэмээ. Үнеэн бүриһөө һү һаалга 1954 ондо 541 килограмм байгаа һаа, 1957 ондо 1300 килограмм хүрэтэр нэмэһэн байна.

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн партиин Центральна Комитедэй уряатай дашарамдуулан, республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, үнгэрэгшэ жэлэй эхеэр шэнэ, бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байна. Эдэ уялганууд соо 1957 ондо хэгдэхэ хүдэлмэриин хараанууд тодорхойлогдоһон байгаа.

Уялгынгаа ёһоор колхоз, совхозууднай үнгэрэгшэ жэлдэ 84,5 мянган тонно һү һааха байһан аад, 85 мянган тонно һү һаагаа, 2,5 мянган тонно ноохо хайшалжа абаха уялгаяа хүсэдөөр дүүргээ. Уялгын ёһоор 28,4 мянган тонно мяха абахын орондо 23,4 мянган тонно мяхан абтаһан байна. 1956 онойхитой сасуулбал, колхоз, совхозуудта һү һаалга 33,6 процентээр, ноохо хайшалалга —25,5 процентээр, мяха абалга—10 процентээр нэмээ.

Һү, мяха, ноохо, үндэгэ, таряа тушаалгаар үнгэрэгшэ жэлдэ республикамнай гүрэнтэйгөө болзорһоонь урид тоосоо. Тиихэдээ, 1956 онойхитой сасуулбал, һү тушаалга 38,6 процентээр, ноохо—29 процентээр, мяха—17,3 процентээр, таряа—900 мянган пүүдээр дээшэлээ.

Социалистическэ секторэй—колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин дээшэлһэнэй ашаар хүдөө ажахын продуктнууд ехээр абтажа, ехээр тушаагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнһээ уламжалан, городой болон промышленностьда хүдэлдэг хүн зониие һү, тоһоор, мяханай зүйлнүүдээр хангалгые горьтойгоор һайжаруулха аргатай болоһон байнабди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ мал ажал эрхилхэ түрүү аргануудай үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоһониинь һайшаалтай гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэдэг, үнеэд уяада байжа эдеэлүүлэгдэдэг, тугал түлигдэдэггүй байрада байлгагдадаг болоо. Мүн хонидоо үбэл түрүүлдэг боложо байнабди. Тэрэшэлэн малшадай ажал эмхидхэлгэ, түлөөһэн һайжаруулагдаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин дэбжэһэнһээ, хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлэй ба худалдан абалгын сэнгэй дээшэлһэнһээ уламжалан, колхозуудай мүнгэн олзо, колхознигуудай ажалай түлөөһэн ехэ болоо. Колхозуудай олзо мүнөө 1953 онойхидо орходоо хоёр дахин нэмэһэн байна.

Энэ үе соо колхозуудта үйлэдбэриин, гэр байрын барилга үргэнөөр хэгдээ. Гансахан тоосоото үе соо (1956—1957 ондо) колхозуудта үнеэдэй, тугалай, хониной, гахайн 859 типовой байра, 58 мянган тонно силосэй багтаха түхеэрэлгэнүүд баригдаһан байна. Үйлэдбэриин барилгануудта үнгэрһэн хоёр жэл соо хамта дээрээ 175 миллион үлүүтэй түхэриг гаргашалагдаа.

Хүдөө ажахы үргэнөөр электрификацилагдана. Бүхы колхозуудай хахадһаа олониинь мүнөө электричествотэй болонхой. Мухаршэбэрэй, Прибайкальска, Түнхэнэй, Курумканай болон Закаменай аймагуудые электрификацилга мүнөө жэлдэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Мүнөө хүдөө ажахымнай 1953 онойхидо орходоо 2,2 дахин ехэ электроэнерги абана.

Колхознигуудай байдалай һайжарһан, ниитын ажахые хүгжөөлсэһэнэй түлөө тэдэниие урмашуулгын ехэ болгогдоһон дээрэһээ колхознигуудай ажалай эдэбхи хэшээл дээшэлээ, ажахын шиидхэхы һалбаринуудта, илангаяа мал ажалда залуушуул олоороо ошожо, хүдэлдэг боложо байна.

Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг машина, техникэ тоосоото үе соо бүри нэмэһэн байха юм. МТС, совхозууд 2448 дизельнэ трактор (15 мориной хүсэтэйдэ оруулхада), тариаанай 870 комбайн, силос хуряадаг 301 комбайн, 620 тариаанай сеялкэ болон бусад олон машина зэмсэгүүдые абаһан байна.

Тракторна хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлжэ, тракторай жэлэй бүтээсые ехэ болгожо байһан машинно-тракторна станцинууд колхозуудай ниитын ажахые хүгжөөлгэдэ шиидхэхы хүсэн болонхой. Республикын хүдөө ажахын гол һалбари болгошо мал ажалые хүгжөөлгэдэ МТС-үүдэй дүүргэдэг үүргэ бүри дээшэлээ.

Тоосоото үе соо хониной дүрбэн шэнэ совхоз эмхидхэгдээ, «Эрдэм» совхозой үйлэдбэри горьтойгоор үргэдхэгдөө. Мүнөө бии байһан долоон совхоз хүдөө ажахын үйлэдбэридэ горьтой һуури эзэлнэ.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ түйлаһан зарим һайн үрэ дүмнай партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада бидэнэй хэхэ ёһотой ехэ хүдэлмэриин имагтал эхиниинь болоно гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Энээниие яахадаа онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэйб гэхэдэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр хэдэ хэдэн шухала үрэ дүн түйлахын тулада өөһэдтөө бии байһан арга боломжонуудые бидэнэр муугаар ашагланабди, энэ талаар Российска Федерациин олонхи хизаар болон областьнуудһаа, тэрэшэлэн бидэнтэй мүрысэдэг, мүнөө ордентой болоһон Читын областьһоо гээгдэжэ ябанабди.

Хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ, адуу малдаа тэжээл элбэгээр бэлдэдэг болохо зорилго республика дотор хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. 1956 ондо, мүн үнгэрэгшэ жэлдэ ороохо таряан, хартаабха, овощь багаар хуряагдаа. Олонхи колхоз, совхозууд ниитынгээ малые бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр, ороохо тарианай зүйлөөр дутамагаар ханганхай. Энэ хадаа мал ажал хүгжөөлгэдэ гол һаад болоно. Колхознигуудай ажалта үдэртэ ороохо таряан багаар хубаагдана.

Газар тариалангаймнай иимэ байдалтай байһаниинь юунһээ шалтагаалнаб? Ургаса дээшэлүүлхын түлөө үсэд шанга тэмсэл хэгдээгүй, газар тариалан эрхилэлгын культура бирагүй байһаар. Үрэһэ ургуулан абаха хүдэлмэри мууса табигданхай. Колхоз, совхоз бүхэндэ таарууагротехническэ онол арганууд бодомжотойгоор зохёогдоогүй байха юм. Хэдэ хэдэн аймаг, колхоздо пар, намарай пар багаар хахалагдана, тиимэһээ тарилгынгаа ехэнхи хубиие хабар хахалагдаһан газарта хэдэг байнабди.

Торийн аймагай колхозуудай хүдэлмэри энэ талаар ехэ дутагдалнуудтай гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Эндэ ган гасуур болоогүй, газарынь һайн, тиимэһээ үндэр һайн ургаса хуряажа болохо байгаа. Гэбэшье тус аймагайхид һайн ургаса хуряанагүй. Ямар шалтагаанһаа иимэ ушар гарааб гэхэдэ, газарые элдүүрилхэ хэрэг эндэ муугаар табигданхай, агротехникэ бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Тус аймаг пар хахалха түсэбөө жэл бүри дүүргэнэгүй, хахалһан параа муугаар элдүүрилнэ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада аймагай колхозууд 8000 гаран гектар шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаа. Гэхэтэй хамта 2,6 мянган гектар газар хэрэглэгдэнгүй орхигдоһон байна. Ерэхэ жэлдэ ороохо тарианай ойролоол 54 процентнь пар дээрэ таригдаха юм. Нёдондо жэлдэ ороохо тарианай 80 гаран процентнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй муу үрэһөөр таригдаа. Мүнөө жэлдэшье энэ алдуу дабтагдаһаар. Үрэһэнэйнь 70 гаран процентнь мүнөө тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, тиихэдэ элдэб холисотой байна.

Зэдын, Хэжэнгын, Хориин, Сэлэнгын аймагууд ороохо таряа ехээр ургуулхын тулада бии байһан арга боломжонуудаа мүн лэ муугаар хэрэглэнэ.

Олон колхоз болон аймагууд нёдондо жэлдэ юундэ бага таряа хуряагааб гэхэдэ, тарилгаяа айхабтар унжагайруулжа, 25 — 30 хоног соо арайшье гэжэ дүүргэһэн байха юм. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд Бичурын колхозуудта орходоо тарилгаяа арбан хоногоор хожомдожо эхилээд, тэрэнээ орой дүүргэһэн байна. Энэ ушарһаа боложо, Мухаршэбэртэ ехэ таряан намарай ольбондо дайрагдаһан байгаа.

Олонхи колхоз, совхозуудта наг шэбхэ болон нютагай бусад үтэгжүүлгэ мууса хэрэглэгдэнэ, газар тариалангые уһалха талаар оролдолго гаргагданагүй. Гэхэтэй хамта тариалангай газарыешье, мүн гол нугануудыешье уһалха нилээд ехэ арга боломжо республикадамнай бии гээшэ.

Эдэ бүхы дутагдалнууд юун дээрэһээ гарааб гэхэдэ, партиин обком, Министрнүүдэй Совет болон Хүдөө ажахын министерство үндэр баян ургаса хуряахын түлөө тэмсэлые ёһотойгоор толгойлоогүй. Ган гасуур болобо гээд, зарим аймагууд, МТС болон колхозууд үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэхээ болишоһон байгаа. Энээнтэйнь хүтэлбэрилхы органууд эбсэжэ, энэ хэрэгые зүн дэгээн табижархёо.

Таряан ажалаа саашадаа иимээр эрхилжэ болохогүй, тиимэһээ бидэнэр шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотойбди гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Шэнэ газарые саашадаа элдүүрилэн ашаглаха гээшэ ороохо таряа ехээр абаха, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха гол шухала хэмжээн мүн. Табан жэлэй дүүрэтэр колхоз, совхозууд 200 мянган гектарһаа бага бэшэ шэнэ газар ашаглаха ёһотой. Тиихэдэ мүнөө жэлдэ 80 мянган гектарһаа бага бэшэ газар элдүүрилхэ уялгатайбди. Эдэ бүгэдын ашаар хахалагдаһан газарнай нилээд ехэ боложо үгэхэ, ороохо таряан болон тэжээлэй культуранууд хоёр дахин ехэ газарта таригдаха, мүн сэбэр парай талмайе ядахын сагта 1,5 дахин үргэдхэхэ арга боломжо олдохо.

Эдэ бүгэдын хажуугаар, тариха культурануудаа эгээл зүбөөр, һайнаар шэлэжэ шададаг болохо ёһотойбди. Колхоз, совхоз бүхэнэй эрхэ байдалда тааралдуулан, шадаалһаа үндэр баян ургаса үгэхэ культурануудые таридаг боложо, малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо, сэбэр парай эзэлдэг талмайе нилээд ехээр үргэдхэхэ ёһотойбди. Мүнөө жэлдэ, мүн удаадахи жэлнүүдтэшье ороохо таряагаа болон силоснэ культурануудые, тэрэшэлэн хартаабха бултыень сэбэр пар дээрэ таридаг болохо шухала. Илангаяа тала дайда ехэтэй аймагууд тарилгаяа иигэжэ хэхэ ёһотой. Энээнтэй хамта намарай пар хахалха хэрэгые тоонгүй байжа болохогүй. Юуб гэхэдэ, саг соогоо (августда гү, али сентябриин түрүүшын хахадһаа хойшо бэшэ) хахалагдаһан пар шанараараа хабар хахалагдаһан газарһаа муу байдаггүй юм.

Кукуруза тарилгада һаналаа ехээр табиха хэрэгтэй. Кукурузын хойноһоо һайнаар харууһалбал, Бурят-Монголдо энэ культура үндэр баян ургаса үгэхэ юм гэжэ түрүүшүүлэй дүршэл харуулна.

Уһалагдадаг газарые бүри ехэ болгохо гээшэ баян ургаса таряа абаха шухала хэмжээн мүн. Бидэнэр ойрын гурбан жэлэй туршада уһалагдадаг тариалангай газарай болон сабшалангай талмайе зуун мянган гектараар ехэ болгожо, тэрэниие 250 мянган гектарта хүргэхэ ёһотойбди. Иигэжэ уһалагдадаг поли болон сабшалангаймнай иимэ хэмжээтэй болоходо, мүн миин пар болон намарай парые һайнаар элдүүрилээд байхадамнай колхоз, совхозууд ходо боложо байдаг ган гасуурһаа ядархаяа болихо, тиигэжэ ороохо тарианай, мүн тэжээлэй культурануудай үндэр баян ургаса хододоо абаха аргатай болохо байна.

Тарианай поли болон сабшалангые үтэгжүүлхэ, тарилгаяа саг болзор соонь дүүргэжэ, тарилгынгаа хойноһоо һайнаар харууһалха, үрэһэ хүрэнгээ һайн шанартайгаар саг соонь хааха гээшэ үндэр баян ургаса абаха хэрэгтэ удхашанартай.

Энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо нэгэ хахад дахин ехэ таряа, хоёр дахин ехэ бүдүүн тэжээл, гурба дахин ехэ силос абахын түлөө тэмсэхэ байнабди.

Һүүлээрнь мал ажалые саашадаа хүгжөөхэ тушаа элидхэлшэ тогтожо хэлээ.

Мал ажал республикымнай хүдөө ажахын гол шухала һалбаринь болоно. Мяха, һү, ноохо, тэрэшэлэн арһа болон бусад түүхэй эд ехээр гаргажа үгэхэ һэн гэжэ бидэн тухай оромнай һанаха ёһотойшье, һанадагшье гээшэ. Энэ талаар түйлагдаһан зарим тэды һайн үрэ дүн хэнэйшье һанаа амаруулха ёһогүй. Юундэб гэхэдэ, түйлаһан энэ үрэ дүнмнай манай арга боломжонуудһаа холо бага байна бшуу.

Илангаяа мяха абаха талаар республикамнай гээгдэлдэ оронхой. Колхоз, совхозуудай олонхинь гахай шахаха уялгаяа дүүргээгүй. Гахайн мяха абаха талаар абтаһан уялгын ойролоол хахадһаа багань арай гэжэ дүүргэгдээ. Аймагуудай олон партийна, советскэ органууд энэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, Кабанскын аймагай колхозууд болон партийна организацинь нёдондо жэлдэ 1070 тонно мяха абаха гэжэ шиидэһэн аад, арай гэжэ 615 тонноһоо бага үлүү мяха, тэрэ тоодо уялгын ёһоор 380 тонной орондо 87 тонно гахайн мяха абаһан байха юм. Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд мяха абаха талаар абаһан уялгынгаа ойролоол 77 процентые, тиихэдэ гахайн мяха абаха уялгынгаа 45 процентыень дүүргэһэн байна.

КПСС-эй айкомууд уялга абаһан аад, тэрэнээ дүүргэхын хойноһоо эршэмтэй шанга тэмсэл эмхидхэн толгойлоогүй, харин партиин областной комитет абаһан уялгаяа дүүргээгүй аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэ саг дары хэмжээ абаагүй байшоо.

Республикадамнай малай тоо толгой ехэ удаанаар олошорно. Хэдэн аймагуудта — Закаменай, Торийн, Түнхэнэй, Зэдын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудта үнеэдэй, мүн ехэ хонидой тоо толгой үсөөржэ, энэнь мал һүрэгтэ ехэ хохидол ушаруулжа, малай тоо толгойе саашадаа олошоруулха үндэһэ һууриие һуларуулһан байна гээшэ. Мүнөө үхэр малнай ехээр гарзалдаг, хонин олоороо һубайрдаг зандаа, тиимэһээ энэ хадаа мал ажал хүгжөөхэ хэрэгые хойшо татажа, малай тоо олошорхо ябадалда һаад байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ малай залха, һубайрха ябадал үсэшье, эдэ бүгэдые эсэслэн үгэгообди гэжэ мүнөө хэлэхын гүй. Хориин, Яруунын, Хэжэнгын, Түнхэнэй аймагуудта үхэр малай залуулхагүйн хойноһоо илангаяа муугаар хэгдээ.

Ашаг шэмэтэй малай, илангаяа үнеэд болон хонидой тоо түргэнөөр олошоруулхын түлөө сэл хадаа мал ажалай ашаг ехээр абаха талаар уялгануудаа дүүргэхын түлөө сэлэймнай таһаршагүй хубилоно. Манай республикада байха тала дайдын ехэ байдал малаймнай тоо толгой үсөөн, колхоз, совхозуудай эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ ойролоол үнеэн, 45 хонин хүртэнэ. ... хоёр жэлэй туршада үнеэдэй толгойе 15—20 мянга хүргэхэ, тоодо совхозой үнеэдэй тоо толгойе 5 мянга болгохо шухала. Илангаяа Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, ... рын, Кударын, Сэлэнгын, Зэдын аймагууд үнеэдэйнгээ тоо толгойе олошоруулха ёһотой. Ойрын ... жэлэй туршада эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ дүрбэнһөө бага бэшэ үнеэн, 100-һаа үсөөн бэшэ хонин хүртэдэг болохо ёһотой.

Хонин ажалай байдал тушаа элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Хонин ажал хадаа манай республикын мал ажалай гол шухала һалбаринь мүн. Тиимэһээ ноохо ... гые богонихон болзор соо ехэ болгохо гээшэ шухалын шухала зорилго гээшэ. Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозой (... Емельянов болон Черновой), Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой (нүхэд Гороховский болон Макадзиобын), Иволгын аймагай «III-я пятилетка» колхозой (нүхэд Брянский болон Гриценкын) хонишодой бригадануудай түйлаһан амжалтанууд, тэрэшэлэн Тарбагатайн аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой, Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудай хонишодой 1957 ондо 100 эхэ бүриһөө 150—170 хурьга ... ушар ямар ехэ арга ... жотой байһыемнай гэршэлэн харуулна. Эхэ хонидые хэнзэлүүлжэ, хонидой тоо толгойе түргэн олошоруулжа болохо юм гэжэ ... нишодой эдэ бригаданууд хэрэг дээрээ харуулаа.

Хориин аймагай «Улаан ...» колхозой хонишодой үүсхэлээр 1958 ондо хонидые хэнзэлүүлжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 140—150-һаа үсөөн бэшэ хурьга абахын ... жэлэй туршада хонидойнгоо тоо толгойе 35—50 болон тэрэнһээ ... шэшье процентээр олошоруулха түлөө дэлгэрһэн тэмсэл ... ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай. Энэ үүсхэлые бүхы республикымнай хонишод ... жээ. Тиимэһээ партийна органууд энэ үүсхэлые али болохоор ... жэхэ, хонин ажалые хүгжөөхэ ... лаар абаһан ехэ уялгануудые дүүргэхэдэнь хонишодто туһаламжа үзүүлхэ, тэдээндэ анхарал ехээр хандуулдаг болохо ёһотой. Энэ жэлдэ хонидой тоо толгойе ... —30 процентээр олошоруулха зорилго табигдаха ёһотой. ... зарим хэдэн аймагуудта хонидые бүри ехээр олошоруулжа болохо гээшэ.

Удаань элидхэлшэ һү абалгын тушаа хэлээ.

Мүнөө жэлдэ республика ... үнеэн бүриһөө дунда зэргээр ... килограмм ехэ һү һааха, ... жэ үнеэн бүриһөө 1800 литр ... һаадаг болоод, 120—130 мянган тонноһоо бага бэшэ һү абажа ... дондо жэлэйхидэ орходоо 1,5 дахин ехэ һү гүрэндэ тушааха гэһэн ... рилго бэелүүлжэ боломоор. ... най хүшэр бэрхэ зорилго байна ... рэниие дүүргэхын тулада хүсэ ... далаа тон ехээр эршэдхэхэ ... тэй. Гэбэшье, үнеэн бүриһөө 500 ... лограммаар ехэ һү һаадаг бо... болохоор гэжэ түрүү аймагуудай совхоз болон колхозуудай дүй... шэл харуулба. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагай колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ 468 килограммаар, Иволгын аймагайхид — 435 килограммаар, Кяхтын аймагайхид — 458 граммаар, Баунтын аймагайхид 503 килограммаар, Бичурын аймагайхид — 423 килограммаар, ...гажанай аймагайхид — 420 килограммаар ехэ һү һааһан байна. Олон колхоз, совхозууд жэлэй туршада 800—900 килограммаар ... һү һаагаа.

Хэрбээ эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулжа, һү һааха хэрэгтэ һуларшагүй анхарал хандуулжа байгаа һаамнай, дээрэ табигдаһан зорилго дүүргэгдэхэ байна, дүү...

(*Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта*)

XX ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй областной комитедэй тоосоото элидхэл

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ элидхэлһээ

(Үргэлжэлэл)

...һотойшье гэжэ эдэ бүхы ...нүүд харуулна.

...гаая мяха ехээр абаха хэ...гүсгаар анхарал хандуулаг...һотой. Юуб гэхэдэ, республи... үнгэрэгшэ жэлдэ орондоо ...ехэ мяха тушааха уялгатай ... Мүнөө жэлдэ энэ дутагда...адхажа, бүхы колхоз, совхо... бүхы аймагуудһаа мяха ...е эрид ехээр дээшэлүүлхэ ... Энэ зорилгые бэелүүлхын ... эбэртэ бодо мал болон хо...хэрэн жэлдэ шахан тарга...даха ёһотой болоно. Колхоз ...э мяхалиг малай гүүртэнүүд ...отаранууд бүридүүлэгдэжэ, ...шье, мүн удаадахишье жэл... гүрэндэ тушаагдаха мал бэ...дэхэ ёһотой. Түрэдэг малайн..., мүн үүсэлхын тулада шахаг...ье малайнгаа тоо толгойе ...руулхын тулада хүн зонһоо ...оор худалдан абтаха ёһо...игээд, тарган мяхатай мал ...э тушаагдадаг байха зэргэ...хай үсхэбэрилхэ хэрэгтэ онсо ...л хандуулха шухала. Тиигэ...нөө жэлдэ 2—3 дахин ехэ га... мяхан гүрэндэ тушааха гэ...рилго табигдана.

...ун һүрэгые олошоруул...шаагдадаг мяханайнгаа хэм...илээд ехэ болгожо шадахаар... Мүнөө мяха гүрэндэ худалдаха ...ө дүүргэхын тулада мориной ...тушаажа болохо гэһэн зүб... правительствомнай үгөө. Тии... колхоз бүхэн адуун һүрэгөө ...руулха гэжэ ехэ оролдолго ...а ёһотой.

... шубуунай, илангаяа уһанай ...най тоо толгойе эрид ехээр ...руулха талаар хэмжээнүүд ...лагдажа, үсэд нэтэрүүгээр бэе...дэхэ ёһотой болоно. Энэмнай ...үндэгэ абалгые ехэдхэхэ шу...шэ үндэһэн боложо үгэхэ бай...уу.

...шодоо ниитын малай тоо тол...олошорходо, малай байха бай...дые, илангаяа хонидой байра...е, силоснэ түхеэрэлгэнүүдые, ...дай байха байрын гэрнүү...үри олоор бариха хэрэг гара...на. Гадна, фермын ажал ехэ...дэлмэри оньһожоруулагдаха ... Эдэ асуудалнуудта саг үр...н анхарал хандуулагдажа, мүнөө жэлдэ малай байха ...үнэгүй байранууд болон си... түхеэрэлгэнүүдые хэрэгтэй ... бариха ёһотойбди.

...шинно-тракторна станцинууд ...бликын хүдөө ажахые хүг... талаар табигдаһан зорил...дые амжалтатайгаар дүүргэхэ ...эхы хүсэн мүн. МТС-үүдэй ...ябуулгада мүнөө дутагдал... олон. Урда тэмдэглэгдэһэнэй ..., тэдэнэр гол зорилгоёо — ху...жахын культурануудай баян ...а хуряаха, тэжээлэй бата ... база байгуулха гэһэн зо...ёо дүүргэжэ шадаагүй. Ажа...ол шухала һалбари болохо ...жалые хүгжөөхэ талаар кол...дтай баталһан договорно уял...олон МТС дүүргэнэгүй. Ма..., техникэ хангалтагүйгөөр хэ...гдэнэ, машинануудые зүбөөр ...лаха дүримүүд хазагайруу...на. Гансал үнгэрэгшэ жэл...тракторнууд элдэб шалтагаан... боложо нэгэ миллионһоо ...час соо миин зогсоһон бай... Энэнь 360 тракторай жэлэй ...ада миин зогсоһонтой адли. ...ина, техникын иимэ хангалта...өөр ашаглагдаһан дээрэһээ ...тораар хэгдэдэг хүдэлмэриин ...н натура түлбэриин үнэ сэн тү...хидэ орходоо нилээд ехэ боло... байгаа.

...дөө ажахын культурануудай ... баян ургаса хуряахын, малай ... шэмэ дээшэлүүлхын түлөө ...эй хүтэлбэрилэгшэдэй харюу...ые дээшэлүүлхэ гээшэ партий...рганизацинуудай зорилго мүн. ...ашань элидхэлшэ совхозуудай ...лмэри тухай хэлээ.

...үнөө үедэ манай совхозууд олон ...аритай, томо ажахынууд бо...ой. Тэдэнэр хүдөө ажахын про...и абалгада нилээд ехэ һуури ...нэ. Тиимэһээ совхозуудые һай... ажаллуулхын тулада партий... советскэ болон хүдөө ажахын ...ууд тэдээндэ саг үргэлжэ ...ралаа хандуулжа байха ёһо... Гэхэтэй хамта, партиин ... айкомууд болон айм...дкомууд, тусхайлбал, Хо... болон Сэлэнгын айком болон ...үйсэдком һая эмхидхэгдэһэн эдэ ...нуудта бага анхарал хан...даг байба. Жэшээнь, Хориин ...зой жэлэй туршада ажаллаха ...нь эбэртэ бодо малайнь болон ...дойнь тоо толгой үсөөрөө, мал ...һаа ашаг шэмэ абалга орой...ехэ болгогдоогүй шахуу, бү... болон концентрированнэ тэ... хоёр дахин багаар бэлэдхэг... мүн силос багаар бэлэдхэгдэээ. ...совхоз мяха, тараа гүрэндэ ту...а түсэбөө дүүргээгүй, ямар-шье ашаг олзогүй ехэ гаргаша хээ, мүнгэ зөөриеэ үлүү ехээр гаргашалаа, продукциингаа өөрын үнэ сэн дээшэлүүлээ. Республиканска организацинуудшье, тэрэ тоодо партиин обком энэ совхозой иимэ муугаар хүдэлмэрилжэ байхадань саг дары анхараагүй. Оройдоол жэлэй эсэстэ совхозой хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэдэн хэмжээнүүдые партиин обком хараалһан байна.

1958 ондо совхозуудай хүдэлмэридэ мүнөө жэлэйхиһээ һураггүй ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Республикымнай бүхы совхозууд ашаг олзо ехэтэй ажахынууд боложо, эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ эгээл бага хүсэ хэрэглэн, эгээл ехэ продукци абадаг ажахынууд болгогдохо ёһотой. Хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые али болохоор дээшэлүүлхэ, мүнгэ зөөриеэ гамтайгаар хэрэглэдэг болохо шухала гэжэ элидхэлшэ конференциин делегадуудта хэлэбэ. Колхоз, МТС болон совхозуудай ажал хүдэлмэриие сэгнэхэдээ, тэндэ ажалай бүтээсэ ямараар дээшэлнэб, продукциинь өөрын үнэ сэн хэр доошолуулагданаб, продукциин шанар хэр һайжаруулагданаб гэжэ бидэнэр түбхын түрүүндэ хараха ёһотойбди.

Эдэ шухала асуудалнуудта олонхи колхоз, совхоз болон МТС-үүд зохихо анхарал хандуулдаггүй, тиимэһээнь продукци абалгада мүнгэ зөөри, мүн хүсэн үшөөл ехээр гаргагдана, зарим һалбаринуудта гаргашань орошоһоо ехэ болошодог гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Мүнгэ зөөри, хүсэ багаар хэрэглэн, ехэ продукци абадаг болохын түлөө 1956—1957 ондо эхилһэн тэмсэлдэ яһала һайн үрэ дүн туйлагдаа. Гэбэшье, энэ хүдэлмэри эсэстээ хүргэгдөөгүй. Гаргашалагдаһан нэгэ ажалта үдэрөөр колхозуудта жэлэй туршада оройдоол 25 түхэригэй продукци абтана. Энэнь дан бага. Юундэб гэхэдэ, түрүү колхозуудта нэгэ ажалта үдэрөөр 100—150 түхэригэй продукци абтадаг ха юм. Ороһо тараанай таригдаха нэгэ гектар газарые элдүүрилхын тулада хэгдэдэг ажал хүдэлмэри 20 процентээр бага болоһон, нэгэ центнер тараа абахын тулада хэгдэдэг хүдэлмэри 17 процентээр бага болоһон байна гээшэ. Харин тиихэдэ, мал ажалһаа продукци абахын тулада хэгдэдэг ажал хүдэлмэри оройдоол 7—9 процентээр бага болоо.

Олон колхозуудта товарна продукци үшөөл багаар абтадаг байһан зандаа. Тиимэһээ хэдэ хэдэн һалбаринуудһаа абтадаг мүнгэн олзо бага байһаар. Хэтэрхэдээ ажахымнай эгээл олзо ехэтэй һалбари болохо хонин ажалда республика доторнай дунда зэргээр оройдоол 77 түхэриг мүнгэн олзо нэгэ хонинһоо абтаһан байна. Энэмнай дан бага гээшэ. Яахадааб гэхэдэ, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ болон Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта хонин бүриһөө дунда зэргээр 100 түхэригһөө дээшэ олзо абтадаг байна бшуу.

Мүн совхозуудташье продукци абахын тулада ехэ ажал хүдэлмэри гаргагдана, продукциин үнэ сэн ехэ.

Үйлэдбэриин экономическа талыень эмхидхэхэ асуудалда анхарал багаар хандуулагдана гэжэ эдэ бүгэдэ гэршэлнэ. Продукци абалгада мүнгэ зөөри болон хүсэ багаар гаргахын, ажалай бүтээсые саашадаа дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуud хаа хаанагүй хэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ табигдана.

Колхоз, МТС болон совхозуудай мүнөөнэйхидэ орходоо нилээд һайнаар ажаллаха бүхы аргатай байгаа. Хэрбээ партиин обком хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ дутагдалнуудые багаар гаргаа һаань, нилээд һайн үрэ дүн туйлагдаха байгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй табиһан эрилтын ёһоор, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд хүдөө ажахые ёһотой тодорхойгоор, ажал хэрэгыень мэдэн, саг дары зохихо хэмжээнүүдые абажа хүтэлбэрилхэ ёһотой байгаа. Энээниие партиин обком хангажа шадаагүй. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалаар һайншье, туһатайшье олон шиидхэбэринүүд абтаһан байха юм. Гэбэшье, эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада обкомой бюро эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулаа. Тэрээнһээ боложо, олон хэмжээнүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдээгүй үлэшоо.

Хүдөө ажахыдахи байдалай түлөө хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгыень дээшэлүүлхэ гэжэ партиин обком, тэрэнэй бюро болон секретариадынь ехээр оролдоогүй, нэгэ аймагта хабаатай, нэгэ адли эрхэ байдалда ажаһуудаг колхозууд аад, ондо ондоо үрэ дүн туйладаг байһан ябадалтай, мүн зарим колхозууд болон МТС-үүдэй хэдэн жэлэй туршада гээгдэжэ, муугаар хүдэлмэрилдэг байһан ябадалтай эбсэшэһэн байна. Абаһан шиидхэбэринүүдээ, абаһан уялгануудаа тогтоогдоһон болзор соонь сүм дүүргүүлдэг болгохын түлөө бидэнэр кадрнуудые муугаар һургаабди.

Гадна, колхозой, МТС болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые шэлэн олохо хэрэгтэ алдуунууд гаргагдадаг байгаа. Колхозой түрүүлэгшээр дурадхагдаһан зарим нүхэд хүн зоной этигэл найдабариие харюулжа шадаагүй, оньһон орёо, томо ажахые хүтэлбэрилжэ шадахагүй байшоо.

Хүдөө ажахыдахи байдалай түлөө харюусалгаяа дээшэлүүлхэ тушаа республикын Министрнүүдэй Соведэй, Хүдөө ажахын министерствын, тэрэшэлэн республикын ажахын бусад органуудай үмэнэ партиин обком эрилтэ багаар табидаг байгаа, тиихэдэ Министрнүүдэй Соведтэ удаан сагай туршада хүдөө ажахын асуудалнуудые хэншье ёһотойгоор эрхилдэггүй байһан ушартай эбсэшэһэн байна. КПСС-эй обком тэдэнэй хэхэ юумыень өөрөө хэжэ байнгүй, жэжэ божо асуудалнуудаар ходо тэдэниие хинажа байха ёһогүй.

Культурно-ажаһуудалай хүдэлмэри

Совет хүнүүд тухай, тэдэнэрэй эрилтэ-хэрэглэлые хангаха тухай оролдолго гаргаха гээшэ манай партиин хэлбэришэгүй хуули мүн. Ажалшадай ажана тэниглэн байдалые һайжаруулха, культурна хэмжээень дээшэлүүлхэ тушаа парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, областной партийна организаци худалдаа наймаанай, олониитын эдеэ хоолой болон коммунальна ажахын предприятинуудай, эмнэлгын, социально-тэдхэмжын эмхи зургаануудай болон хүн бүхэнэй эрхэ болон уялгануудыень сахин хараха органуудай хүдэлмэриие тоосоото үе соо зарим тэды һайжаруулаа.

Мүнөө үедэ эгээл шухала асуудал болоод байһан—гэр байрын асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ КПСС-эй обком, горком болон айкомууд урдынхидаал адли анхаралаа хандуулаа. Хоёр жэлэй туршада гүрэнэй мүнгэ зөөрэер 100 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр бариг-даһан байна. Предприятинуудта ажалладаг хүнүүд өөрынгөө хүсөөр гэр байрануудые олоор барьяа. 1957 ондо гэр байрын барилгада 1954 онтой сасуулбал 36 миллион гаран түхэригөөр ехэ мүнгэн һомологдожо, хамта дээрээ 100 шахуу миллион түхэриг гаргашалагдаа.

Гэбэшье, ажалшаднай гэр байраар үшөөл дуталдаһаар зандаа. Улан-Удэ городто олон бүлэнэр барагууд соо, болбосон түхэлтэй болгогдоогүй гэрнүүд соо ажаһууна. Хүдөө нютагуудта малшадай һууха гэрнүүд үсөөнөөр баригдана.

Гэр байрануудые барижа, бэлэн болгохо түсэбөө саг үргэлжэ дүүргэнэгүйт гэжэ Улан-Удын городской Соведтэ, Галуута-Нуурай рудоуправлениин, Зэдын комбинадай, тулишын промышленностиин управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын ажалшадые гэр байраар хангаха тушаа хэмжээнүүдые КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет, Арадай ажахын Совет зохёожо, КПСС-эй обкомой пленумэй үзэмжэдэ табяа. Энэ түсэбэй ёһоор, зургаадахи табанжэлэй эсэс болотор городуудташье, мүн хүдөө нютагуудташье нэгэ хүндэ 6 дүрбэлжэн метрһээ бага бэшэ байрын талмайн хүртэхөөр болотор барилга хэгдэхэ ёһотой. Энэ зорилгые дүүргэхын тулада, табан жэлэй һүүл хүрэтэр үлэһэн гурбан жэлэй туршада 800 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр нэмэжэ бариха, мүн колхозуудта 16 мянга шахуу гэр бариха шухала. Гансал гүрэнэй зүгһөө һомологдоһон мүнгэ зөөрөөр бидэнэр 3 жэлэй туршада 600 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха ёһотойбди. Тиихэдэ гүрэнэй урьһалһан мүнгэ зөөрэер, мүн өөһэдынгөө нөөсэлһэн мүнгөөр хүн зон зургаадахи табанжэлэй туршада 500 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр барижа дүүргэхэ ёһотой гэжэ хараалагдана.

Байрын гэрнүүдые бариха тухай асуудал уһанай ябаха сорго, трамвай, канализаци хэхэ гэһэн асуудалтай холбоотой. Улан-Удэдэ трамвайн харгын түрүүшын ээлжээ энэ жэлэй нэгэдэхи хахадта бэлэн болгохо, водопровод болон канализаци түргөөр барижа дүүргэхэ шухала.

Һүүлээрнь элидхэлшэ худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэри тухай хэлэбэ. Республика дотор 1957 ондо розничо худалдаанай эрьесын хэмжээн 1955 онтой сасуулбал 303,5 миллион түхэригөөр дээшэлээ. 1955 ондо орходоо нилээд ехэ сахар, кондитерска зүйлнүүд, тоһо, өөхэн болон эдеэ хоолой бусад товарнууд тэрэшэлэн промышленна эд бараанууд, оёһон болон трикотажна зүйлнүүд, торгон бүд, радиоприемник, юумэ угаадаг машина, мотоциклнүүд 1957 ондо хүн зондо худалдагдаа. Худалдаа наймаанай организацинуудай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай материально-техническэ базань һайжараа, ажалшадые эдеэлүүлхэ ябадал зарим тэды болбосороо.

Гэхэтэй хамта, худалдаа наймаанай организацинуудай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ ехэ ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Түрүүшын хэрэглэлэй эд бараан худалдаанда заримдаа таһалдадаг баримтанууд бии. Хүдөө нютагуудта номуудые, спортивна хэрэгсэл болон культтоварнуудые худалдалга муугаар эмхидхэгдэнхэй, мүн малшадта ошожо, эд бараа худалдаха хэрэг баһал муу байна. Нютагай промышленностиин бүтээн гаргадаг эд бараанай хэмжээн бүхы эд бараанай ниитэ эрьесэдэ багахан хуби (табан процент) ээлжэ байһаар, тиигээд тон аалтяар ехэ болоно.

Худалдаа наймаанай организацинуудые болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые олошоруулха хүдэлмэри саашадаашье ябуулха, хүн зоной хэрэглэмжые улам дүүрэнээр хангаха гэһэн зорилго мүнөө бидэнэй урда табигдана. Тусхай эд бараануудые худалдадаг магазинууд, наймаалагшагүй магазинууд, диетическэ столовонууд ,чайнанууд, кафэ болон ресторанууд манай эндэ бүри олошоруулагдаха ёһотой.

Ажалшадай элүүрые хамгаалха, бэе махабадыень һорин һайжаруулха хүдэлмэри тоосоото үе соо һайжараа. Эмнэлгын эмхи зургаануудай материальна базань һайжараа, врачнар тэндэ олошороо.

Гэхэтэй хамта, хүн зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ нилээд ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Эмнэлгын олон эмхи зургаанууд муугаар түхеэрэгдэһэн байрада байһан зандаа. Тиихэдэ урдынхидаал адли врачууд үсөөдэнэ. Курортно-санаторна хэрэг муугаар табигданхай. Ариг сэбэр сахиха, үбшэнһөө һэргылхэ талаар ойлгууламжын хүдэлмэри хүн зоной дунда һулаар ябуулагдана. Нютагуудтахи партийна, советскэ органууд эмнэлгын эмхи зургаануудай, физкультура ба спортын хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулнагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Партийно-эмхидхэлэй ба идеологическа хүдэлмэри

Тоосоото үе соо областной партийна организаци улам ургаһан, бүхы партийна организацинууднай эмхидхэлэй талаараа бүри бэхижэһэн, олониитэ зонтой холбоо барисааниинь батажаһан байна. Областной партийна организацимнай мүнөө 23558 гэшүүд болон кандидадуудые нэгэдхэһэн 1040 партийна эхин организацитай юм. Коммунистнуудай 23,4 процентнь хүдэлмэришэд, 22 процентнь таряашад-колхознигууд болоно. Тоосоото үеын турша соо партийна организацидамнай 1630 хүн нэмэжэ ороо, тэдэнэй 55 процентнь хүдэлмэришэд, колхознигууд байна.

Горкомууд, райкомуудай секретарьнарай шанарай талань улам һайжараа. Мүнөө үеынхиинь абажа үзэбэл, тэдэнэй 80 гаран процентнь дээдэ, хүсэдбэшэ дээдэ эрдэмтэй болонхой.

Партиин обком бюрогойнгоо гэшүүдые, бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые хүдөөгөөр ходо ябуулха, партиин айкомууд, горкомуудай пленумүүдэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ хабаадаха зэргээр нютагуудтахи партийна организацинуудта тодорхой туһа хүргэлгэеэ зарим тэды һайжаруулһан байна. Партиин айкомууд, горкомуудай секретарьнарай, таһагуудые даагшанарай, партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, пропагандистнуудай семинар КПСС-эй обкомой зүгһөө урдынхиһаа олоор үнгэргэгдэдэг болоо. Бусад организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлэн шудалхынь тула партиин обком аймагуудай партийна, советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые Ставрополиин, Алтайн хизаарнуудта, Рязанска ба Читын областьнуудта эльгээһэн байха юм. Эдэ бүгэдэ эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэреэ улам һайжаруулха хэрэгтэмнай туһа хүргөө гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Тоосоото үе соо партиин обкомой, горкомой, айкомуудай пленумүүд саг болзор соогоо зарлагдажа, республикын, городуудай, районуудай ажахые, соёл культурые хүгжөөхэ, партийна болон идеологиин хүдэлмэриие улам һайжаруулха шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Областной, городской ба аймагуудай партийна эдэбхитэдэй суглаанууд саг болзор соогоо зарлагдаһан байна.

Гэхэ зуура, эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин талаар горьтойхон дутуу дутанууд бии байһаар. Тэдэ дутуунууд партиин обкомойшье, горкомууд болон айкомуудайшье зүгһөө удаанаар зайсуулагдана. Түбхын түрүүндэ партиин обкомой ябуулдаг эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээн мүнөөнэй зорилгонуудта үшөөл харюусахаар бэшэ байна. Хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, зүбөөр хубаарилан табиха талаар ехэхэн дутуу дутанууд бии. Хүдэлмэрилэгшэдөө хүсэд һайн мэдэнэгүйбди. Тэрээнһээ шалтагаалан, тэдэниие буруугаар хэрэглэһэн ушар үзэгдэнэ.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй шанарай талые улам һайжаруулха, бэлэдхэлээр һайн, эршэ зоригтой, эдэбхи үүсхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдөөр районуудай звеное, гээгдэнги газарнуудые бэхижүүлхэ, тиихэдээ залуушуул, эхэнэрнүүдые дэбжүүлхэ ябадалда анхарал ехээр хандуулха ёһотойбди.

Гаргаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые шалгаха хүдэлмэри манайда ехээр тоогдоногүй. Промышленностиин хүдэлмэри тухай, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ тухай, партийно-эмхидхэлэй, идеологиин хүдэлмэри һайжаруулха тухай олохон һайн шиидхэбэри тоосоото үе соо партиин обком гаргаһан байха. Гэбэшье, шиидхэбэри гаргаһанай һүүлээр тэрэнээ гүйсэдхүүлхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри заримдаа ябуулагдадаггүй байна. Тэрээнһээ боложо, зарим шиидхэбэринүүд дүүргэлтэ болгогдонгүй үлэшэдэг ушар бии.

Шиидхэбэриингээ гүйсэдхэлые муугаар шалгадаг ябадал горкомуудай, олохон айкомой хүдэлмэридэхи ехэ дутагдал болоно. Жэшээлэн хэлэбэл, КПСС-эй Түнхэнэй айкомой бюро һү ехээр һаадаг болохо тухайда хэдэ дахин хэлсэжэ, яһала һайн шиидхэбэринүүдые гаргаһан байгаа. Теэд, тэдэ шиидхэбэринүүдынь саарһан дээрэ үлэөд, Түнхэнэй аймагай колхозууд һү һаалгын талаар гээгдэнги байһаар. КПСС-эй Улан-Удын горком городтоо гэр байрын, культурно-хангалгын барилганууд ямараар ябажа байһан тухай хэды дахин хэлсэжэ, олон шиидхэбэри гаргабашье, энэ хэрэгэй эли бодо һайжарха ябадал туйлаагүй байна. Парти, Правительствын, мүн өөһэдынгөө шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэл шалгаха хэрэгые үндэһөөрнь һайжаруулха, тэдэниие гүйсэдхүүлхэ эмхидхэлэй хүдэлмэреэ шангадхаха шухала. Партийна шиидхэбэринүүдые саг болзор соо дүүргэлгын түлөө бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Партийна эхин организацинуудай үүргые улам ехэ болгохо асуудалнууд дээрэ тогтожо элидхэлээ үргэлжэлүүлбэ.

Партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин шанарые улам һайжаруулха, тэдэнэй ажал ябуулгыень горкомуудай, айкомуудай зүгһөө бүри һайнаар хүтэлдэг болохо тушаа хэмжээнүүдые партиин обком абадаг байгаа. Партийна эхин организацинуудые айкомуудай ямараар хүтэлбэрилдэг тухай тоосоонууд, тэрэшэлэн партийна эхин организацинуудай хүдэлмэри тухай элидхэлнүүд партиин обкомой бюро дээрэ табигдадаг, партийна эхин организациин секретарьнуудай семинарнууд хэгдэдэг байна.

Партиин Улан-Удын горком, Железнодорожно райком, Курумканай, Сэлэнгын, Зэдын, Кударын айкомууд партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие урдынхиһаа дээрэ рээр хүтэлбэрилдэг болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Гэбэшье, городской, аймагуудай партийна конференцинүүд дээрэ хэлэгдэһэнһээ мэдэхэдэ, КПСС-эй олохон горком, айком ажахын ба политическэ зорилгонуудые шиидхэхэдээ партийна организацинуудта хүсэдөөр түшэглэдэггүй байна.

Айкомууд ба партийна эхин организацинууд хүнүүдые партида абалгые хүсэд тааруулан гуримшуулдаггүй байһаар. Партиин Түнхэнэй, Тарбагатайн, Прибайкалиин, Кабанскын, Байкало-Кударын айкомууд партида хүнүүдые абаха, партиингаа зэргые тааруугаар ургуулха асуудалда анхарал багаар табина. Тэндэхи партийна организацинууд хэдэн жэлэй туршада шэнэ хүнүүдые оройдоо абаагүй байха юм. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд болгожо абаһан хүнүүдэйнь миил 20—25 процентнь колхозни-гууд байгаа.

КПСС-эй олохон айкомууд, партийна эхин организацинууд үйлэдбэриин шиидхэхы газарнуудта коммунистнуудаа зүбөөр хубаарилдаггүй байна. Иимэ ушар илангаяа колхозой партийна организацинуудта үзэгдэнэ. Зарим аймагуудай, жэшээлэн хэлэбэл, Кабанскын, Тарбагатайн, Ториин, Прибайкалиин, Байкало-Кударын аймагуудай коммунистнууд-колхознигуудай миил 20—25 процентнь мал ажал дээрэ хүдэлдэг байна.

Партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дутанууднуудые усадхан зайсуулхада, партийна хүдэлмэриин хэмжээн дээшэлхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл улам үргэгдэхэ, предприятинуудай, колхозуудай, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай хэрэгүүдтэ коммунистнуудай нүлөөн бүри ехэ болохонь лабтай.

Нютагай Соведүүд, профсоюзууд болон комсомолые партийна хүтэлбэреэр хангалга тухайда элидхэлшэ тогтожо хэлэбэ.

Нютагай Соведүүдые хүтэлбэрилхэ ябадал тоосоото үе соо зарим тэды һайжаржа, ажахын ба культурна байгуулалтын хэрэгые бүри тодорхойгоор эрхилдэг болоо.

Гэбэшье, Соведүүдэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутуунууд бии байһаар. Тиимэ байтарнь, партиин зарим горкомууд, айкомууд Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ шанга эрилтэ хэдэггүй, тэдээндэ тодорхой һайн туһаламжа үзүүлдэггүй байна. Соведүүдэй хүдэлмэриие бүри һайжаруулхын, үүргэ ба нэрэ хүндыень үргэхын орондо, партийна зарим комитедүүд, партийна зарим хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэй түлөө өөһэдөө хүдэлдэг, бага зэргын юумэшье найдадаггүй байха юм. Республикын Министрнүүдэй Соведүүдшье нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилнэ, зохихо эрилтэ табинагүй, дааһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ хэмжээ абанагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тоосоото үе соо профсоюзна организацинуудай хүдэлмэри һэргээгдээ. Предприятинуудай үйлэдбэриингээ түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ профсоюзууд эдэбхитэйгээр хабаададаг болоо, социалис мүрысөө урдынхиһаа һайнаар эмхидхэдэг, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ бүри анхаралтайгаар хандадаг болоо.

Гэхэ зуура, КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, профсоюзна организацинуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилхы органуудай хүдэлмэридэнь, профсоюзуудые партийна хүтэлбэрээр хангалгын талаар ехэхэн дутуунууд бии байна. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй элирүүлһэн дутуунууд бултадаа манай республикын профсоюзна, партийна организацинуудта хамаадана.

Советскэ профсоюзуудай зорилгонуудые, профорганизацинуудые хүтэлбэрилхэ асуудалаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тодо һайнаар тодорхойлһон байна. Партиин обком, горкомууд ба айкомуудай зорилго юуб гэхэдэ, профсоюзуудай хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэриие дүүргэхэ ябадал болоно.

Республика доторхи комсомольско организацинуудай хүдэлмэри һайжараа. Гэхэ зуура, комсомолой обком ба айкомууд өөһэдынгөө эхилһэн олон һайн үүсхэлнүүдые эсэстэнь хүргэнэгүй. Хүдэлмэришэн, колхозно залуушуулай заримань социалис мүрысөөндэ үшөө хабаадуулагдангүй үлэнэ. Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана. Комсомолой хэдэ хэдэн организацинуудта союз доторой хүдэлмэри задагай муу байна.

КПСС-эй горкомууд, айкомууд, олохон партийна эхин организацинууд комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ үдэр бүриин анхарал табинагүй, комсомольско организацинуудай ямараар хүдэлмэрилдэг, ямар туһаламжада хэрэгтэй байһан тухайдань мэдэхэ гэжэ оролдоногүй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Зорилго юуб гэхэдэ, партийна организацинууд комсомольско организацинуудай хүдэлмэриие үшөө һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, тэдэндэ үдэр бүри туһалха, ажал-ябуулгыень залан ударидаха, республикынгаа ажахын, соёл культурын байгуулалтада комсомолшуудай, бүхы залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадал хангаха ёһотой.

Элидхэлшэ удаалуулан идеологическа хүдэлмэриин асуудалнуудта тогтожо хэлэбэ.

Партиин обком КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгожо, идеологическа хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хандуулан, ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгые бүри һайжаруулха, идеологическа хүдэлмэридэхи гол дутагдалые — ажалбайдалһаа таһаралгые зайсуулха, ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэдэг ябадалай хорото хойшо-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта.)

XX ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй областной комитедэй тоосоото элидхэл

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ элидхэлһээ

(*Түгэсхэл*)

лон болохо хубхай суртал, хооһон сээжэлдэлгые усадхаха гэжэ оролдоһон байна.

Партиин обком зоной дунда ябуулагдадаг политическэ, ойлгууламжын ба соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин асуудалнуудые пленумүүд, бюро дээрээ ходо зүбшэн хэлсэдэг байба. Идеологическа хүдэлмэриин асуудалнуудаар партийна хүдэлмэрилэгшэдэй семинарнууд саг соогоо үнгэргэгдэдэг байгаа. Штатнабэшэ пропагандистнуудые бэлдэхэ һарын курса жэл бүри эмхидхэгдэнэ. Пропагандистнууднай бэлэдхэлэйнгээ талаар улам һайжараа.

Коммунистнууд, партийна, советскэ ба ажахын хүдэлмэрилэгшэд экономическа эрдэмые шудалха гэжэ оролдодог болонхой. Экономическа теорие, социалистическэ промышленностиин, транспортын, хүдөө ажахын экономикын асуудалнуудые энэ жэлдэ 6000 шахуу коммунистнууд шудалжа байна. Хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа эрдэм мэргэжэлые улам дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ зорилгоор, экономическа болон научно-үйлэдбэриин конференцинүүд үнгэргэгдэжэ, политэкономи ба ажахын экономи шудалха 415 семинар, хоёр жэлэй 16 экономическа һургуули, марксизм-ленинизмын үдэшын университет хүдэлнэ.

Энэ жэлдэ политическэ һуралсал эмхидхэхэ үедөө үнгэрэгшэ жэлэй дутуунууд, алдуунууд хараада абтаа. Нёдондо хэдэ хэдэн партийна организацинуудай зүгһөө КПСС-эй түүхэ, философи шудалалгые хэрэгсээхэгүй ябадал гаргагдаһан юм. Республикын партийна организацинуудта мүнөө 126 политһургуули, КПСС-эй түүхэ шудалха 429 семинар болон кружогууд, философи шудалха 16 семинар эмхидхэгдэнхэй. КПСС-эй түүхэ болон теорие 2250 коммунист өөһэдөө шудална. Политическэ һуралсалда бүхы дээрээ 26550 хүн, тэрэ тоодо 20500 шахуу коммунист хабаадуулагдаа. Комсомолой политическэ һуралсалда 14 мянга шахуу комсомолшууд, залуушуул хабаадуулагданхай.

Гэхэ зуура, КПСС-эй обком партийна һуралсалдахи бүхы дутуу дунданаудые зайсуулжа шадаагүй байна. Советскэ, Заиграйн, Ториин, Байкало-Кударын, Кяхтын аймагуудай партийна организацинуудтахи олохон кружок, һургуулинууд хожомдожо, шанар муутайгаар хүдэлмэреэ эхилһэн байха юм. Коммунистнууд болон интеллигенциин өөһэдөөрэн һураха хүдэлмэри эмхидхэлгын талаар илангаяа ехэхэн дутуунууд бии. Энэ һуралсал зарим партийна организацинуудта ёһо тэдысэ эмхидхэгдэнэ.

Зорилго юуб гэхэдэ, экономическа эрдэм тайлбарилан дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа һуладхангүй, партиин түүхэ, марксизм-ленинизмын экономическа, теори, диалектическэ ба историческа материализмын гол заабаринуудые шудалха хэрэгтэ, теоретическэ эрдэм шэнжэлхы ёһоор шудалха ба бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал табиха шухала.

Олониитын дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын ба соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ манай парти ехэ анхарал хандуулна.

КПСС-эй обком, горкомууд болон айкомууд, партийна эхин организацинууд улад зоной дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэридэ анхарал ехээр табидаг, эдэ асуудалнуудые пленумүүд ба эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ, партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ ходо зүбшэн хэлсэдэг, лекторнүүд, элидхэлшэд ба агитаторнуудаар һайн хүнүүдые томилдог болоо. Партиин обком малшадай дунда, ой модоной ба загаһанай промышленностьда хүдэлмэрилдэг агитаторнуудай семинарнуудые үнгэргэө. Һаяхан обкомой пленум боложо, энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээд, олониитын дунда ябуулагдадаг политическэ ба соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагдаа.

Республика доторнай политическэ ба соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин шэнэ формонууд үргэнөөр дэлгэрээ— мал ажалай фермэнүүдэй дэргэдэ культбазанууд эмхидхэгдээ, малшадай, механизаторнуудай үдэр үнгэргэгдэдэг болоо, колхозууд, предприятинууд, һургуулинуудта олон тиражтай ба үнгэтэ газетэнүүд хэблэгдэдэг болоо. Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ, «Путь Октября», Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Фрунзын нэрэмжэтэ, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай культбазын хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө харахада, партийна организацинуудай, КПСС-эй айкомуудай зүгһөө зохихо анхаралай табигдаад байбал, культбазанууд малшадай дунда ябуулагдаха политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин гол газар болохоһоо гадна, мүн шэнэ ёһоной ажаһуудал дэлгэрүүлхэ, дээдэ зэргын соёл культура хэрэглэн мал ажал эрхилхэ базанууд болоно.

Партиин олохон горкомууд, айкомууд клубуудай, улаан булангуудай, культбазануудай муугаар хүдэлмэрилжэ байхадань хайхарамжагүйгөөр хандана, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үргэнөөр хэрэглэнэгүй, тэдэнние шухала хэрэгсэлнүүдээр бүрин хангаха хэмжээ абанагүй, зарим клубуудай яяр муу байрануудтай байхадань, 100 гаран һуурин тосхонуудай соёл болбосоролой гуламтагүй байхадань тэсэмгэйгээр хандана.

Партиин айкомууд, аймагай гүйсэдхэхэ комитедүүд культурна эмхи зургаануудай барилгада зохихо анхарал хандуулнагүй. 1956—1957 ондо клубууд, культбазанууд ба улаан булангуудые барихаар хараалһан түсэбүүд дүүргэгдээгүй үлэһэн байна. Колхозууд, совхозууд ба һуурин газарнуудые радиотой болгохо хүдэлмэри удаан ябуулагдана.

Республикын Культурын министерство (министр нүхэр Жалсабон) соёл гэгээрэлэй асуудалнуудые удаан шиидхэдэг, политгэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, хубаарилан томилхо ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горьтойхон алдуу гаргана. Энэ министерствын муугаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө харюусалгые түбхын түрүүндэ республикын Министрнүүдэй Совэдэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Сафронов даалсаха болоно.

Республикын соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин түлөө Культурын министерствын даадаг харюусалгые, тэрэшэлэн энэ хэрэгэй түлөө нютагуудтахи партийна, советскэ зургаануудай даадаг харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Лекционно хүдэлмэриин ямар байһан тухайда элидхэлшэ тодорхойгоор хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой зохилдуулан лекционно пропаганда эмхидхэхэ формонууд шэнэдхэгдэжэ, һайн үрэ дүнгүүдые үгөө. Лекторнүүднай бэлэдхэлээр һайн болоо. Уншагдадаг лекцинүүдэй тоо нилээд нэмэһэн, теоретическэ удхань улам һайжарһан байна. Тиигэбэ ябашье, лекционно пропаганда олониитын дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин эгээн гээгдэнги һалбари байһаар. Нилээд олохон лекци, элидхэлнүүдые идейно-политическэ ба эрдэм ухаанай талаар абажа харабал тон бирагүйгөөр, областной партийна организациин шиидхэжэ байгаа тодорхой зорилгонуудһаа таһарангяар уншагдана. Энэнь түбхын түрүүндэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, партийна комитедүүд, политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэм лекцинүүдые уншалгада научна хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, инженернүүд, багшанар, врачуудай дундаһаа теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй хүнүүдые багаар элсүүлнэ.

Олониитын дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэридэ хэблэл ба радиогой үүргые бүри ехэ болгохо зорилготой хэмжээнүүдые КПСС-эй обком абаһан байна. Тоосоото үе соо 7 аймагай газетэнүүд дүрбэн хуудаһатайгаар, урдынхиһаа оло гарадаг болоо. «Бурят-Монгольская правда» газетын тиражнь нэмээ. Республика доторнай олон тиражтай 70 газетэ гаргагдана.

Республиканска газетэнүүдэй редакцинуудай, радио дамжуулдаг комитедэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд бии. Эдэнэр колхозууд, предприятинуудай байдалые заримдаа шадабари багатайгаар харуулдаг, түрүү дүй дүршэл сорсолхо ба дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэдэг байна. Газетэнүүдэй редакцинууд толилһон материалнуудаар, ажалшадай бэшэгүүд болон гомодолнуудаар хэмжээ абалгые һула муугаар хинадаг, КПСС-эй горкомууд болон айкомуудай, колхозууд, совхозууд, МТС-үүд ба предприятинуудай хүдэлмэридэхи дутуу дунданаудые заримдаа хаһа саг соонь эрид шууд элирүүлдэггүй байха юм.

Манай партиин ябуулдаг идеологическа хүдэлмэридэ литература, искусство ба наука ехэ һуури эзэлнэ.

Тоосоото үе хадаа республикын литература, искусство ба научна эмхи зургаануудай талаар ехэ юумэнэй хэгдэһэн үе байгаа. Хэдэн романууд, повестьнууд, поэмэнүүд, зүжэгүүд бэшэгдэн толилогдожо, ажалшадай зүгһөө һайнаар угтагдаа. Хоца Намсараевай зохёолнуудай бүрин суглуулбари түрүүшынхеэ хэблэгдэжэ эхилээ. «Байгалай толон» журналда хэдэ хэдэн һонирхолтой зохёолнууд тунхаглагдаа. Хүгжэмэй культура хүгжэжэ байна. Манай уранзохёолшод болон композиторнуудай Москвагай уранзохёолшод, композиторнуудтай хамта зохёоһон оперо ба баледэй шэнэ зүжэгүүдые хүн зон һаяар хаража танилсахань.

Театрнуудай хүдэлмэреэ һайжаруулаад, районуудаар ходо ябадаг, предприятинуудта ошодог болонхой.

Культурые шэнжэлхэ эрдэм ухаанай институт научна ехэ зохёол— «БМАССР-эй түүхын» хоёрдохи том, мүн «Бурядай советскэ литературын түүхын очеркнуудые» зохёожо дүүргээд байна.

1959 оной хоёрдохи квартал соо Москвада Бурят-Монголой искусство ба литературын хоёрдохи декада болохонь. Энэмнай республикын соёл гэгээрэлэй ажабайдалдахи ехэ хэрэг мүн. Энээндэ бэлдэхэ, үнгэргэхэ гээшэ Бурят-Монголой социалис удхатай, национальна түхэл маягтай соёл культурые улам саашадань хүгжөөхэ шухала шата болохо ёһотой. Декадын болохо хүрэтэр багашаг саг үлөөд байна. Гэбэшье, тэрээндэ бэлэдхэл тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Культурын министерство, искусствын эмхи зургаанууд репертуарна түсэб мүнөө хүрэтэр хүсэд тодорхойлоодүй байһаар. Республикын советскэ уранзохёолшодой Союз шэнэ зохёолнуудайнгаа гар бэшэгүүдые хэблэлэй газарнуудта тушаагаадүй, нобшоржо байна.

Бурят-Монголой уранзохёолшод мүнөөнэй байдал тухайда, ажалша хүнүүд тухайда багаар бэшэнэ. Мүнөөнэй бодото байдалда зорюулагдаһан нэгэшье томохон зохёол бэшэгдээдүй.

Уранзураашадай Союзай хүдэлмэринь һанаата болгоно. Манай уранзураашадай хүдэлмэриин удха ба уран шадабариин дутамаг дээрэһээ, һүүлэй жэлнүүдтэ эдэнэй зохёолнууд Бүхэсоюзна ба Федерациин выставкэнүүдтэ табигдаагүй байха юм. Партийна органууд уранзураашадай Союзай хүдэлмэритэйнь, түсэбүүдтэйнь һайтар танилсаха, ажал-ябуулгаяа эршэмтэй болголгодонь туһалха ёһотой.

Областной партийна организациин зорилго юуб гэхэдэ, республикынгаа литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй мүнөө сагай ехэ эрилтэнүүдтэ харюусамаар, арадай ба партиин ажабайдалтай нягта холбоотой байлгадань, манай бодото ажал хэрэгһээ һони һонин зүйлнүүдые абажа зохёолнуудтаа зорюулха ябадалдань туһалха шухала.

Шэнжэлхы эрдэм ухаанай эмхи зургаанууд, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд бии байна.

Бурят-Монголой соёл культурые шэнжэлхэ эрдэм ухаанай институт түүхын, литературын ба искусствын шухала асуудалнуудые тодорхойлхо талаар гээгдэжэ байнхай. Зооветеринарна институт хүдөө ажахые хүгжөөхэ ябадалтай холбоотой шухала асуудалнуудые оложо шэнжэлнэгүй. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт промышленна предприятинуудтай, колхозууд, совхозууд, машинно-тракторна станцинууд болон һургуулинуудтай холбоо барисаа багатай, республикын һургуулинуудтахи политехническэ һуралсалай дүй дүршэл сорсолдоггүй байна.

Партиин обком эрдэм ухаа шэнжэлдэг эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ бүри ехээр анхарал хандуулха, тэдэнэй ажал-ябуулгые саг үргэлжэ залан ударидаха уялгатай. Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай, туршалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулан, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые түргэнөөр хүгжөөн дэбжээхэ зорилгые партийна организациин шиидхэхэдэ тэдэнэр туһалдаг байха ёһотой.

Ургажа ябаа залуу үетэние коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнууд, һургуулинуудай хүдэлмэри партийна организацинуудай ажал-ябуулгада ехэ һуури эзэлдэг юм.

Тоосоото үе соо республикымнай һургуулинууд эрдэм ухаанай эшэ үндэһэ заалгые шэнэдхэхэ, политехническэ һуралсал дэлгэрүүлхэ, үйлэдбэритэй холбоо барисаа байгуулха, тэрэшэлэн һуралсалай-материальна база бии болгохо хэрэгээ зарим тэды һайжаруулһан байха юм.

Гэхэ зуура, арадай гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, һургуулинуудай хүдэлмэридэ, илангаяа политехническэ һуралсал эмхидхэлгын талаар ехэхэн дутуу дунданууд бии байһаар. Гэгээрэлэй министерство энэ гол зорилгоёо хангалтагүйгөөр шиидхэнэ, шэнэ түсэбөөр ажаллажа байһан һургуулинуудай дүй дүршэлые сорсолногүй, политехническэ һуралсал улам һайжаруулха арга хангахаар хэмжээнүүдые абанагүй. Жэшээлэн хэлэбэл, 215 дунда ба долоон жэлэй һургуулинуудай оройдоо 108-ниинь физикын, 55-ниинь химиин, 50-ниинь биологиин кабинедүүдтэй байна. Һурагшадые ажалда дуратай болгохо, бэеэ даагаад ажаллаха дадал олгохо хүдэлмэри һургуулинуудта багаар ябуулагдана. Тэрээнһээ шалтагаалан, дунда һургуули дүүргэгшэдэй зариманиинь үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилнэгүй.

Гэгээрэлэй министерство (министр нүхэр Баранников) багшанарай дунда ябуулагдаха ёһотой хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ, тэдэние республикын һургуулинуудта хүдэлмэрилхөөр үлөөхэ тушаа шухала хэмжээ абанагүй.

Тусхай дунда һургуулинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд бии. Тэдэнэй олонхидонь һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ. Үйлэдбэритэй холбоо барисааниинь һула муу байһаар. Улан-Удын хүдөө ажахын, түмэр замай, Кяхтын индустриальна техникумүүдэй хүдэлмэридэ илангаяа олон дутуу дунданууд тохёолдонхой.

КПСС-эй горкомууд ба айкомууд һургуулинуудые хүтэлбэрилхэ хүдэлмэреэ һайжаруулха, һургуулинуудтахи һуралсал-хүмүүжүүлгын хэрэгые, политехническэ һуралсалые һайсар шэнжэлэн мэдэхэ ёһотой.

Областной партийна организаци бүхы идеологическа хүдэлмэрие бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, партиин обком, горкомууд болон айкомууд олоной дунда ябуулагдадаг пропагандын, ойлгууламжын хүдэлмэриин удхые, уралан зохёодог ба эрдэм ухаанай ажал эрхилдэг эмхи зургаанууд, һургуулинуудай, техникумүүд болон дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрие үдэр бүри мэдэдэг байха, тэдэнэй ажал-ябуулгые саг үргэлжэ залан ударидаха, идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе улам дээшэнь үргэхын тула, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонуудта тэрэнэй харюусахаар байхын тула, дутуу дунданаудтай эбсэшэгүй шангаар тэмсэхэ ёһотой.

**
*

Нүхэр Хахалов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэбэ: партиич областной комитет, обкомой бюро ба секретариат партийна хүтэлбэридэ, партийна ажабайдалда хамаатай ленинскэ гол ёһонуудые наринаар сахиха тухай КПСС-эй XX съездын эрилтэнүүдые хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгожо, бүхы гол шухала асуудалнуудые обкомой пленум дээрэ табидаг, партийна эдэбхитэдтэ, бүхы коммунистнуудта түшэглэн, тэдэ асуудалнуудые хамтаараа шиидхэдэг байгаа.

Партиин обком шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр, бюрогой гэшүүдэй бэе бэедээ партийна эрилтэ табилгын үндэһөөр, өөрынгөө хүдэлмэрие, райкомуудай, горкомуудай, партийна эхин организацинуудай ажал-ябуулгые эмхидхэхэ гэжэ оролдоһон байна.

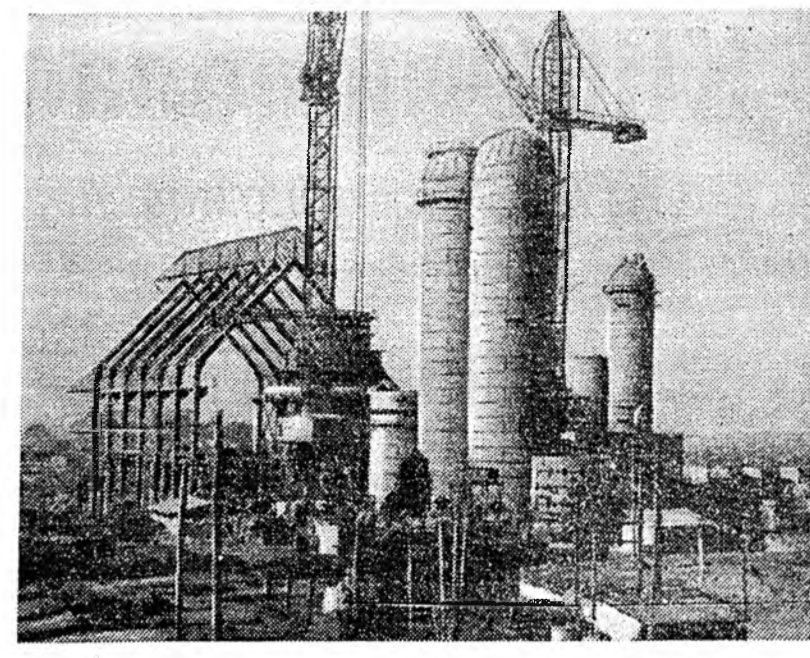
Гэхэ зуура, партиин обкомой бюрогой ба секретариадай хүдэлмэридэ дутуу дунданаудшье тохёолдоһон байна. Пленумэй, бюрогой гаргаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые үдэр бүри хинаха, шалгаха хэрэг эмхидхэлгэдэ зохихо анхарал заримдаа хандуулагдадаггүй байгаа.

Бюро болон секретариат хүтэлбэриингөө шанарые улам һайжаруулха, нютагуудтахи партийна органуудайшье хүдэлмэриин түхэл шэнжэ ба арга шадабарие улам наринжуулха, дааһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгые дээшэлүүлхэ, партийна ба гүрэнэй журам бэхижүүлхэ ёһотой байна.

Областной XX партийна конференци партийна сэхэ шууд шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ хэһэнэй үндэһөөр, КПСС-эй обкомой хүдэлмэридэхи бүхы дутуу дунданаудые элирүүлэн зайсуулха, партийно-эмхидхэлэй, идеологическа хүдэлмэреэ улам шангадхаха, республикынгаа арадай бүхы ажахые хүгжөөн дэбжээхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалхань лабтай.

Областной партийна организаци нягта эмхидэлтэй, бата нэгэдэлтэй, өөрынгөө ленинскэ ЦК-дэ үнэн байна, партиин ба ороной үмэнэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын табиһан түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ республикын ажалшадые хүтэлхын тула шухала хүсэ, эршэ зоригоор бүрин түгэс байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Жэлэй туршада 1 миллион тонно булад бүтээхэ шадалтай металл[urgical] завод Индиин республикын Бхилаи гэжэ нютагта баригдажа байна. Тэрэн[эй ...]тыень совет мэргэжэлтэд зохёогоо юм. СССР-һээ түхеэрэлгэ эндэ асара[гдаа. Со]вет болон Индиин инженернүүд, хүдэлмэришэд энэ барилгада эбтэй ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; № 1 домнын барилгын юрэнхы түхэл.

ТАСС-эй фотохрони[ка]

Польшын демократическа партиин с[ъезд]

ВАРШАВА, январиин 16. (ТАСС). Демократическа партиин ээлжээтэ съезд январиин 16-да Варшавада нээгдэбэ.

ПОРП-ын ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй зүгһөө энэ съездые амаршалаа. Польшын Арадай Республикада социализм байгуулха гэһэн нэгэн ниитэ зорилго бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан дээрэһээ ПОРП демократическа парти хоёр нягтаар харилсан ажаллаха гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэ[бэ].

Демократическа партиин [Цент]ральна Комитедэй Түрү[үлэгшэ] С. Кульчинский тоосоото [...] хэжэ, партиин хэһэн ажал х[ү]ри тухай хөөрэжэ үгэбэ. Де[мокра]тическа парти хадаа Польш[ада со]циализм байгуулхын түлөө, [Поль]шын хүдэлмэришэнэй нэг[эдэмэл] партиин табиһан түсэб зо[рилго] дүүргэхын түлөө тэмсэнэ гэж[э] онсолон тэмдэглээ.

Хитадай сэрэгэй делегаци Инди ошоо

ПЕКИН, январиин 16. (ТАСС). Индиин правительствын уряалаар Хитадай сэрэгэй делегаци январиин 16-да Пекинһээ Инди мордоо. Арми, флот болон авиациин 12 генерал, офицернүүд тус делегацида о[рон]но. Хитадай Арадай Респу[бликын] маршал Е Цзянь-ин деле[гаци] толгойлно.

Египедтэ Конституциин үдэр тэмдэглэгд[ээ]

КАИР, январиин 16. (ТАСС). 1956 оной июньдэ бүхы арадай һайшааһан Конституциин тунхаглагдаһаар хоёрдохи жэлэй ой январиин 16-да Египедтэ тэмдэглэгдээ.

Национальна тугуудаар, гоё һайхан транспарант болон плакадуудаар Каир шэмэглэгдэнхэй. Египедэй залуу республикын амжалтануудые харуулһан бэшэгүүд түбэй үйлсэ, талмайнуудта хадагдаа. Конституциин һайндэр байһан дээрэһээ январиин 16-да Египедтэ амаралтын үдэр болоо. Каирта, мүн ороной бусад городуудта арад зон һайндэрлэжэ сэнгээ, хүхеэ. Нил мүрэнэй үргэн уужам эрье д[эрэ], бульварнуудта болон городой [гу]лигүүдтэ хүн зон дүүрэн.

Газетэнүүд энэ һайндэртэ [зорюу]лан, түрүү статьянуудые бэшэ[жэ, бэе]хэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай бай[лгын] болохын түлөө египет арадай тэмсэл тухай хөөрэнэ. Бэе[э да]болохын түлөө тэмсэл мүнөө дүүрээдүй гэжэ газетэнүүд т[эмдэг]лэнэ. Империализм Египедые[...]на, тэрээндэ эсэргүү хорото я[ба]хэнэ, экономикыень доройтуу[лха]жэ оролдоно. Тиимэһээ хододо[...]гэг, Эхэ ороноо хамгаалхаар байхыень Египедэй арад зон[ые га]зетэнүүд уряалаа.

Грецидэ атомна базануудые байгуулхаг[үй] түлөө

АФИНЫ, январиин 16. (ТАСС). Салоники городой 70 политическэ болон ниитын ажал-ябуулагшад январиин 16-да газетэнүүдтэ мэдүүлгэ толилжо, Грецидэ ракетнэ базануудые байгуулха гэһэн түсэб буруушааба.

«Эхэ ороноо үнэһэн тоборог болгуулхаяа һанаагүй һаа, бидэнэр Грецидэ атомна базануудые байлгахагүй ёһотойбди. Атомна буу зэбсэг хорихо тухай уласхоорондын хэлсээн хэгдэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ табинабди,»—гэжэ тэрэ мэ[дүүлгэ] соо хэлэгдэнэ.

Салоникиин мэр Патрикиос, [Сало]никиин муниципальна соведэй [гэшүүн] лэгшэ Милонас, урдань пар[ламен]тын депутат байһан хэдэн х[үн,] профсоюзна ажал-ябуулагшад[, сэ]рэгэйхид болон бусад хүнүүд [мэ]дүүлгэ доро гараа табяа.

Грецидэ атомна базануудые [бай]гуулха түсэбые буруушааһан демократическа эмхинүүдэй [...] болон шиидхэбэринүүд «Авги» [...] тэдэ толилогдоо.

Депутат коммунистнууд Италиин парламентда резолюци оруулба

РИМ, январиин 16. (ТАСС). Италида атомна базануудые байгуулха түсэбые буруушааһан, мүн уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые һулаaруулха зорилгоор хэлсээ хэхые уряалһан резолюци Италиин депутадуудай палатын үзэмжэдэ табигдаа. Хэдэн депутат-коммунистнууд, тэрэ тоодо Тольятти, Лонго, Джан Карло Пайетта болон бусад энэ резолюци дурадхаа юм.

«Ракетэнүүдые табиха базануудгүй, атомна буу зэбсэгэй скл[адуудые] газарые Европодо байгуул[хагүй,] тэрээндэ Италие оруулха туха[й ...]га боломжые тусхай правител[ьство]нуудтай зүбшэн хэлсэхыень, уласхоорондын. түгшүүрилтэ [шанга] байдалые һуларуулха зорилго[ор ...]рэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоо[рондо] зүблөө хэхэ гэһэн дурадхал [хэ]жэхыень» правительстваа уя[лга]хыень депутадуудай палатые [резо]люци дурадхагшад уряална.

Баруун Германида ракетнэ базануудые байгуулхагүй гэһэн шэнэ буруушаалта

БОНН, январиин 16. (ТАСС). Баруун Германиин Майнпска университедтэ атомна хүсэ шэнжэлдэг профессор, СДПГ-һээ бундестагта депутат Бехерт гэгшэ ФРГ-гэй газар дээрэ ракетнэ базануудые байгуулха ябадалые буруушаан мэдүүлгэ толилоо. Хэһэн мэдүүлгэ доромни гараа табигты гэжэ дээдэ һургуулиин бүхы багшанарые Бехерт уряалһан, мүн энэ мэдүүлгыем дэмжыт гэжэ бүхы немец хүнүүдтэ хандаһан байна.

Атомна буу зэбсэгһээ сүлөө Европодо байгуулха тухай ас[уудал]лаар хэлсээ хэхэ шухала гээд [...] һургуулиин багшанар тоолоно[...] мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Атомн[а ...] хэхэ буу зэбсэгэй ФРГ-дэ ула[м] болохо тудам Германие нэгэ[дүүл]хэ арга боломжо улам бага б[олоно] байна гэжэ Бехерт онсолон тэ[мдэг]лээ.

Редакторай орл[огшо]
О. ГОМБОЕ[В]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00634. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР, Зак. № [...]